

Telefonfülke-betyárok Röplapozók elleni hajsza a nyolcvanas években

A diktatúrával szembeni ellenállás és tiltakozás legkézenfekvőbb és legegyszerűbb formái közé tartoztak a röpcédulázások. A Történeti Levéltár számos olyan irategyűttest őriz, amely ilyen ügyekkel foglalkozik, hiszen az állambiztonsági szervek mindig nagy hangsúlyt fektettek az „ellenséges propagandatevékenység” megakadályozására, a tettesek felderítésére. S noha ez az esetek jó részében nem sikerült, ha elkapták a röpcédulák készítőit, terjesztőit, államellenes izgatás vádjával állították őket bíróság elé.

1956 után a Belügyminisztérium (BM) II/5-g. (röpcédula-elhárító) alosztálya, később pedig a BM III/III. Csoportfőnökség 3. Osztály b. alosztálya (BM III/III-3-b.) foglalkozott ezekkel az ügyekkel. Az alosztály irányítása alatt állt az 1965-ben felállított Központi Kéz- és Gépírásminta Irattár, amelynek feladatai közé tartozott kategorizálni az állam elleni izgatást megvalósító kézzel, írógéppel, egyéb sokszorosító eljárással készült/írt anyagokat; őrizni az írásos anyagok tartalmi értékelését, az F-dossziés (politikai bűncselekmény elkövetése miatt büntető eljárás alá vontak) gép- és kézírásmintáit; de külön nyilvántartást vezettek az „ellenséges ellenzék” tagjainak kéz- és gépírásmintáiról és kimutatással rendelkeztek a korábban hasonló bűncselekményeket elkövetettekről is.¹ A fővárosi röpcédulázási ügyekkel a Budapesti Rendőr-főkapitányság III/III-d. alosztálya foglalkozott.

Az állambiztonsági szervek munkáját *„Az állam elleni izgatást megvalósító írásos anyagok terjesztésével, megelőzésével, elkövetőinek felderítésével kapcsolatos operatív és rendőri feladatok”*-ról szóló, 1965. április 12-én kiadott 0018-as számú belügyminiszteri parancs szabályozta még az 1980-as években is.²

Az 1956-os forradalom leverése után a két legnagyobb ilyen ügy a *Nemzeti Híradó* című illegális lap,³ valamint az „Emlékezz!” kezdetű, postai úton küldött röpcédulák terjesztése⁴ volt, de akkoriban tömegével jelentek meg hasonló, a Kádár-rendszerrel való (fegyveres) szembenállásra felszólító felhívások. A hatvanas-hetvenes években ezek ritkábban s jellemzően elszigetelten fordultak elő, a rendszer puhulásával párhuzamosan, a nyolcvanas évek elejétől kezdve ismét gyakorivá váltak az ilyen ügyben indított (bizalmas) nyomozások.⁵ A rendszerváltás előtti években annyi témában és olyan nagy mennyiségű röplap jelent meg, hogy az állambiztonsági szervek számára is követhetetlenné vált az ilyen ügyek feltérképezése.⁶

Azt, hogy az állambiztonsági szervek mekkora energiát – és mennyi pénzt – fordítottak egy-egy nagyobb röpcédula-terjesztés elkövetőinek felkutatására, jól példázza az alább bemutatandó, 1985-től 1989-ig húzódó nyomozás. A BRFK III/III-d. alosztálya 1985. október 31-én nyitotta „Lila” fedőnéven a Rendkívüli Esemény Dossziét, mert ismeretlen tettes(ek) Budapest belső kerületeiben guminyomdával készített, „ellenséges tartalmú” röpcédulákat szórt(ak). Az első alkalommal terjesztett röpcédulákból („Új rend, új hatalom kell, ha meg akarjuk állítani társadalmunk hanyatlását! Ellenzék”) közel 350 db került az állambiztonsági szervek birtokába. Az ügyben a BRFK III/1. (vizsgálati) alosztálya rendelt el nyomozást.⁷ 1988 végéig összesen tizenkét alkalommal terjesztettek sorszámozott, „ellenzék”, majd „rde” (Radikális Demokrata Ellenzék), illetve „rdp” (azaz Radikális Demokrata Párt) aláírású – változó tartalmi színvonalú és sokszor helyesírási hibákkal teli – röpcédulákat, amelyeket zömmel a Nagy- és a Kiskörút telefonfülkéiben helyeztek el. A hosszú nyomozás során keletkezett közel 800 lap terjedelmű iratanyagot három dossziében helyezték el.

Az ügy lezárásakor, az utolsó összefoglaló jelentés szerint ez volt minden tekintetben a legnagyobb röpcédula-terjesztés évtizedek óta, nemcsak azért, mert nagy mennyiségű, összesen 4.000 db röplap jutott az állambiztonsági szervek birtokába, hanem mert rendszeres időközönként és sok helyszínen szórták azokat.⁸ Az ügyben négyszer rendelt el nyomozást, amelyeket rendre eredmény nélkül szüntettek meg. Az operatív feldolgozásban nemcsak a BRFK említett osztályának teljes személyi állománya vett részt, hanem annak más szervezeti egységei, önkéntes segítők és a

csoportfőnökségek osztályai, néhány megyei és az összes budapesti rendőrkapitányság is.

Bizarr még elképzelni is, hogy a nyolcvanas évek második felének Budapestjén operatív tisztek, önkéntes rendőrök évekig különböző mozikból és egyéb helyekről telefonfülkéket kukkoltak titokban (azaz konspiratív megfigyelést folytattak), s azokat, mint a bűnügy helyszíneit, számtalanszor lefényképezték, sőt, 1987-től a fülkékben történeteket videóra is felvették. (A dossziében rengeteg fénykép van a különböző – ám egymáshoz igen-igen hasonló nyilvános telefonfülkékről és telefonokról, sőt, az egyik dossziéhez guminyomdát is csatoltak.) 1986 és 1989 között összesen 53 alkalommal, 13 rejtett figyelőhelyről egy-egy esetben 30–60 ember nézte a fülkéket, illetve sétálgatott körülöttük (azaz operatív figyelő- és portyaszolgálatot teljesített). Az ellenőrzéseket október 23-a és november 7-e, valamint március 15-e és április 4-e körül szigorították.

A nyomozás – mai szemmel – számos groteszk elemet tartalmaz: filmbe illő jelenet lehetett például, ahogy az operatív tisztek a lehetséges tettes(ek) felderítése érdekében – és egy társadalmi kapcsolattal támogatva – ellátogattak a Petőfi Csarnok görkorcsolya-klubjába.

A nyomozás „hétköznapi menete” azonban ennél sokkal komolyabb, hiszen a különböző okokból „látókörbe került” emberekről nagy alaposággal gyűjtöttek információkat: egymást követték a titkos vagy leplezett munkahelyi és lakóhelyi ellenőrzések, a konspiratív ujjnyom-beszerzések, a levél- és telefonellenőrzések. A nyomozás során rengeteg emberről gyűjtöttek információkat, s ezen belül összesen 127 főt vontak szoros operatív ellenőrzés alá, ebből 120-at nyílt vagy konspirált úton beszerzett ujjnyomaik alapján zártak ki a lehetséges elkövetők közül. 16 esetben hajtottak végre titkos kutatást munkahelyen illetve lakásban, 46 alkalommal történt ún. konspirált meghallgatás – melynek során természetesen szintén konspiráltan ujjnyomokat is vettek az érintettektől. Öt alkalommal vezették be a 3/a rendszabályt (telefonlehallgatás), tizenötször pedig „K”-ellenőrzést (levélfelbontás). A röpcédulázásokról összesen 31 állampolgári bejelentés érkezett.⁹

Ahhoz sem kellett sok, hogy valakit a lehetséges elkövetők közé soroljanak: a BRFK III/III-d. alosztálya munkatársai gyakorlatilag a „mindenki gyanús, aki nem gyanús” elve alapján ellenőrizték a röplap-terjesztések közelében álló házak – később egész utcák – lakóit (különös tekintettel az egyetemistákra, főiskolásokra, gimnazistákra, kutyatulajdonosokra, ideg- vagy elmebetegekre), a terjesztések útvonalába eső művelődési házak, klubok, oktatási intézmények rendezvényeinek látogatóit és a környékbeli szórakozóhelyek törzsvendégeit. Az 1986. március 15-i Batthyány téri spontán megmozdulás – a „láncchídi csata” napján már délelőtt fiatalok gyűltek össze a Batthyány téren – akkor igazoltatott résztvevői közül néhányval elbeszélgettek. 1988-tól külön figyelmet fordítottak a színhedekre. Megkeresték az összes kerületi ideggondozó főorvosát is azzal a kérdéssel, hogy van-e telefonfüggő páciensük. A már említett parancs értelmében nyelvész- és írásszakértői véleményt kértek, de egy pszichológus ügynökkel jellemzést is írtattak, aki olyan alaposággal látta el feladatát, hogy a guminyomdás szöveg alapján még a lehetséges tettes láb méretét is meghatározta. Papíripari szakértők jellemezték a röpcédulák papírjának minőségét, amelynek alapján megpróbálták kideríteni, honnan származhatott a papír, és ki juthatott hozzá, a BM III/V. Csoportfőnökség alkalmazásában álló vegyészek vizsgálták a röplapok szövegét, újabb és újabb daktiloszkópiai vizsgálatot készítettek. Bár, mint megállapították, a guminyomdát nagy mennyiségben hozták forgalomba és bárhol lehetett kapni,¹⁰ ellenőrizték a gyártó cég budapesti és vidéki telephelyeinek alkalmazottait is.

A titkos telefonfülke-figyelések során több esetben látták is a röpcédulák elhelyezőit, azonban mire az operatív tisztek vagy önkéntes segítők a helyszínre értek, a tetteseknek a Nagykörút forgalmában nyoma veszett. Az állambiztonsági tisztek, illetve civil szemtanúk személyleírása alapján – és a pszichológus az elkövető testalkatára vonatkozó jellemezését is figyelembe véve – többször mozaikképet, illetve grafikát készítettek a tettesekről. A rendszeres időközönként megírt összefoglaló jelentések rendre megállapították, hogy bár a nyomozás eddigi iránya helyes, s rengeteg embert ellenőriztek, majd zártak ki a lehetséges elkövetők köréből, mégsem jutottak eredményre, s éppen ezért több emberre és természetesen több pénzre van szükség a

bűncselekmény tetteinek felderítéséhez. 1989-re azonban megváltozott a helyzet: az összefoglaló jelentésekben fokozatosan csökkent a röpcédulázás jelentősége: államellenesből párt- és kormányellenesnek, majd szocialista-ellenesnek minősítették, míg végül a feldolgozó munkát azzal szüntették meg, hogy a társadalmi-politikai változások következtében a röpcédulák társadalmi veszélyessége csekély.¹¹

A nyomozás minden szálát, apró mozzanatát az összes ezzel kapcsolatos iratot terjedelmi okokból nem érdemes ismertetni, de az alábbi válogatásból nyomon követhető, hogy az állambiztonsági szervek mekkora energiát fektettek egy-egy ilyen eset felderítésébe, s hogy milyen módszereket alkalmaztak – az 1980-as években ugyanúgy, mint 1957-ben.¹²

Dokumentumok

1. Intézkedési terv „Lila” fedőnevű ügyben, 1985. november

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
III/III-D. ALOSZTÁLY

SZIGORÚAN TIKOS!
1. sz. pld.

Jóváhagyom:

Dr. Horváth József r. vezérőrnagy
csoportfőnök

Récsey Róbert r. ezredes
főkapitány-helyettes

Tárgy: „Lila” fn. ügyben

Intézkedési terv
Budapest, 1985. november „ „

[...] ¹³

Állampolgári beszolgáltatás, rendőri intézkedések következtében és K-ellenőrzés útján eddig közel 350 db röpcédula került a birtokunkba.

A röpcédulákat ellenőriztük a központi gép- és kézírás minta irattárban. A kapott vélemény szerint az elkövetésre felhasznált guminyomdának előzménye nincs.

A röpcédulák szövegét, előállítási és terjesztési körülményeit, az eddig birtokunkba került elsődleges szakértői véleményeket elemezve-értékelve arra a következtetésre jutottunk, hogy az elkövető nem a „belső ellenzék” aktív csoportjához tartozik, de minden bizonnyal velük és programjukkal szimpatizáló, ezt többnyire ismerő, hozzá periférikusan kapcsolódó személy lehet.

A terjesztés útvonalát, idejét, a postai gyűjtőjáratokat (7/1, 9/1, 10/1) figyelembe véve az ismeretlen elkövető feltételezhetően a XII. kerület Kékgolyó utca környékén lakhat.

A röpcédula tömör, kifejező szövegét figyelembe véve az elkövető radikális, anarchista beállítottságú, nagy valószínűséggel egyetemista, főiskolás vagy felső évfolyamú középiskolás lehet.

Tekintettel a röpcédulák tartalmára, nagy számára, s ebben rejlő társadalmi veszélyességére, az ismeretlen tettes felderítése céljából *javasoljuk „Lila” fedőnéven bizalmas nyomozás keretében* az alábbi feladatok – koordinált intézkedések végrehajtását:

I.

A BM III/III-4. és 2. osztály, ¹⁴ továbbá a BRFK III/III osztály hálózati személyeinek célirányos eligazítása a röpcédulákkal és terjesztésükkel kapcsolatban, az elkövetőre vonatkozó információk gyűjtése céljából.

Felelős: BM III/III-4.
BM III/III-2.
BRFK III/III. osztályvezető elvtársak
Határidő: folyamatos

A BM III/III-4. osztály elhárítási területén a „belső ellenzék” periférikus kapcsolataként felmerült személyek vonatkozásában elemző-értékelő munkát folytatunk annak tisztázása érdekében, hogy mely személyek jöhetnek számításba a röpcédulák készítése és terjesztése tekintetében. A felmerült személyek ellenőrzését végrehajtjuk.

Felelős: Udvardi Ernő r. szds.
BM III/III-4. osztály
Papp Gábor r. őrgy.
BM III/III-3. osztály
Fekete László r. szds.
BRFK III/III. osztály
Határidő: folyamatos

A BM III/III-2. osztály, valamint a BRFK III/III-A alosztály elhárítási területén szűrő-kutató munkát végzünk. A felmerült, elkövetőként számításba vehető egyetemista, főiskolás, középiskolás fiatalok operatív ellenőrzését elvégezzük.

Felelős: Papp Gábor r. őrgy.
Fekete László r. szds.
Határidő: folyamatos

A BM III/4. osztályt¹⁵ tájékoztatjuk a röpcédula tartalmáról, terjesztésének körülményeiről, kérjük, hogy amennyiben munkájuk során a cselekményre utaló információ jut a birtokukba, arról soron kívül adjanak tájékoztatást.

Felelős: Udvardi Ernő r. szds.
Határidő: folyamatos

Intézkedünk a BM III/3. osztály¹⁶ felé arra vonatkozóan, hogy a birtokukba kerülő röpcédulákat eredetben biztosítsák és küldjék meg szakértői ellenőrzés céljából a BM III/III-3. osztálynak.¹⁷

Felelős: Papp Gábor r. őrgy.
Határidő: folyamatos

Budapest területén korábban guminyomdás eljárással röpcédulát készített, terjesztett személyek (9 fő) operatív ellenőrzését elvégezzük.

Felelős: Fekete László r. szds.
Határidő: folyamatos

A terjesztések helyszínein és azok körzetében konspirált adatgyűjtést végzünk az elkövetők személyleírásának beszerzése, esetleges tanúk felkutatása céljából.

Felelős: Fekete László r. szds.
Határidő: folyamatos

II.

A birtokunkba került röpcédulák ESDA írásbenyomódás vizsgálatát soron kívül elvégeztetjük.

Felelős: Papp Gábor r. őrgy.
Határidő: folyamatos

A röpcédulák közül 9 db olyan röpcédula került birtokunkba, melyet csak az elkövető fogott meg. Ezek daktiloszkópiai vizsgálatát soron kívül elvégeztetjük.

Felelős: Fekete László r. szds.
Határidő: folyamatos

A BM III/V. csoportfőnökségen elvégeztetjük a röpcédula előállítási körülményeinek tisztázása céljából

- a guminyomda típusának, gyártmányának behatárolását.
- a papíryanagok minőségének meghatározását
- a festékanyag típusának, gyártmányának, minőségének vizsgálatát

Felelős: Papp Gábor r. őrgy.

Határidő: folyamatos

III.

A BRFK III/1. alosztályára a röpcédulákat és a rendőri jelentéseket megküldjük a nyomozás elrendelése céljából.

Felelős: Fekete László r. szds.

Határidő: 1985. október 31.

A Budapesten folyamatban levő Európai Kulturális Fórum rendezvényeit,¹⁸ továbbá az 1985. november 4-e és 7-e nyílt és operatív biztosítását végző BRFK operatív és közbiztonsági állományát tájékoztatjuk a röpcédula terjesztésről, azok helyszíneiről.

Felelős: BRFK III/III. osztály vezetője

Határidő: folyamatos

Az esetleges további röpcédulázás megelőzése érdekében a helyszíneként felmerült, illetve számításba vehető frekvenciált helyek fokozott ellenőrzése érdekében a BRFK központi és kerületi szerveinek személyi állománya, önkéntes segítői, hivatalos és társadalmi kapcsolatai, hálózati személyei tájékoztatására, eligazítására intézkedünk.

Felelős: BRFK III/III. osztály vezetője

Határidő: 1985. október 31.

A röpcédula terjesztés ismert helyszínei, útvonala fokozott ellenőrzésére a BRFK állambiztonsági szerve CB-s önkéntes rendőri állományából figyelő portyaszolgálatot szervezünk 1985. november 3-tól 7-ig az esti és éjszakai órákban.

Felelős: Fekete László r. szds.

Határidő: 1985. november 3.

Kérjük a fenti feladatok végrehajtását engedélyezni. A felsorolt feladatok végrehajtásának eredményétől függően teszünk további intézkedésekre javaslatot.

Javasolom:

Zima Péter r. alezredes
BM III/III-3-b. alosztályvezető

Papp Gábor r. őrgy.

Gaál Dezső r. alezredes
BRFK III/III-d. alosztályvezető

Fekete László r. százados

Egyetértek:

Hanusz Gyula r. ezredes
BM III/III-3. osztályvezető

Agócs István r. ezredes
BRFK III/III. osztályvezető

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 9-12. Gépelt eredeti, Zima Péter, Gaál Dezső, Papp Gábor, Fekete László, Hanusz Gyula, Récsey Róbert és Dr. Horváth József aláírásával]

2. Jelentés adatgyűjtésről a „Lila” fedőnevű ügyben, 1985. október 31.

BUDAPESTI RENDŐRKAPITÁNYSÁG
III/III-d. alosztály

Szigorúan titkos!

Tárgy: Bp. V. ker.
Kecskeméti u. [...] ház
előtti röpcédula-
szórással kapcsolatos

Jelentés
Budapest, 1985. október 31.

Jelentem, hogy 1985. október 30-án adatgyűjtést végeztem a Bp. V. ker. Kecskeméti u. [...] sz. alatt az 1985. október 27-én történt röpcédulaszórással kapcsolatban. Az adatgyűjtés során az alábbiak jutottak tudomásomra:

A házfelügyelő L. S. [...] az első megkereséskor szinte beszámíthatatlan részeg állapotban volt. Tekintettel arra, hogy ilyen szituációban nevezettel a kapott szempontok alapján érdemi beszélgetést nem tudtam folytatni, így másnap ismét felkerestem, akkor viszont senki sem tartózkodott otthon.

Beszélgetést folytattam V. L.-nével – férje a munkahelyén tartózkodott – aki a következő információkat szolgáltatta. Több mint 10 éve laknak a házban. A házból főiskolai, illetve egyetemi hallgatókat nem ismer, idegbeteg vagy gyengeelméjű személyekről szintén nincs tudomása. A lakóépületet nyugodt, csendes háznak jellemezte, kb. 2 éve volt utoljára kisebb rendbontás. A lakók többsége az idősebb korosztályhoz tartozik.

Az adatszolgáltató két kutyatartóról tett említést: [...] Nevezettekről bővebb adatokkal nem rendelkezik, csak futólag ismeri őket. E személyek nappal dolgoznak. A látókörbe került személyek adatainak megállapítása folyamatban van

Az adatgyűjtés során tudomásomra jutott, hogy az előzőekben említett házban lakik Erdős József BM dolgozó is. A vele való beszélgetésre, távolléte miatt nem került sor.

Simó Imre r. hdgy.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 25. gépelt eredeti, Simó Imre aláírásával]¹⁹

3. Ügynökjelentés a röpcédulázásról, 1985. október 29.

BRFK XIII. KER. RENDŐRKAPITÁNYSÁG
BÜNYÜGYI OSZTÁLY
NÉPGAZD. ÉS TT. VÉD. ALOSZTÁLY²⁰

Szigorúan titkos!

MÁSOLAT
„Gazdag” fn. tmt. 1985. október 28-i
jelentéséről

„...1985. október 26-án (szombaton) este 21.10-kor hangoskodó fiatalokra lettem figyelmes az V. kerületi Jászai Mari tér 2. szám a[latt]i espresszó előtt. Ezért álldogáltam és hallgatóztam egy kicsit, mert a Szt. István krt. és Néphadsereg utca sarkán lévő Bizományi Bolt (Szt. István krt.) kirakata előtt *egy csomó friss vért láttam a földön.*

A 2-es villamos megállójából figyeltem a fiatalokat és a homokos műanyagtaroló tetején *több ellenséges sokszorosított röplapot találtam!*

Elégé exponált hely, hiszen néhány léppel odébb van az MSZMP KB székháza! 35 db röplapot mellékelek a jelentésemhez...”

„Gazdag” s. k.

Budapest, 1985. október 29.

Dr. Keresztes László
osztályvezető
kapitányságvezető-helyettes

Kárpáti József r. őrgy.
ng. és tt. véd. alo. vez.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 19. Gépelt szöveg Dr. Keresztes László aláírásával. Ráírva kézzel: „- jelzett V., Jászai Mari tér 2. ai. eszpresszó a »Margit híd« diszkó, ahol hajnalig van műsor - »Gazdag« idős személy, a fiatalokat nem ismeri - a »friss vér«-nek nincs jelentősége, sem az ügy vonatkozásában, sem a XIII. ker. részére. Fekete r. szds.”]

4. Intézkedési terv, 1986. május 6.

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
III/III-d. alosztály

SZIGORÚAN TITKOS!

Engedélyezem:
Agócs István r. ezredes
osztályvezető

INTÉZKEDÉSI TERV Budapest, 1986. május 6.

Az 1985. október 26-tól 1986. március 15-ig folyamatosan, Budapest több kerületében, guminyomdával készített röpcédula terjesztésekkel kapcsolatosan intézkedési tervet dolgoztunk ki, melyet végrehajtottunk. Értékelő-elemző munkánk során az alábbiakat állapítottuk meg:

A terjesztések helyszínein meghallgatott felfedező és szemtanúk elmondása alapján megállapítható, hogy csoportos terjesztésről van szó.

A terjesztések általában az esti, vagy kora hajnali órákban történtek, többségében telefonfülkébe elhelyezve.

A röpcédulák készítéséhez használt guminyomdáról megállapítottuk, hogy kereskedelmi forgalomban kaphatók.

Az 1986. április 27-én történt újabb terjesztés szükségessé tette további intézkedések megtételét, mivel az eddigiektől eltérően „felhívással fordulnak minden becsületes gondolkodású munkához, hogy alakítsanak ellenzéki frontot, illegálisan csoportokba szerveződjenek és terjesszék az ellenzéki eszméket, célokat.”²¹

Az előzményekre való tekintettel feltehető, hogy további röplapterjesztésekre kerülhet sor. Ennek megelőzése érdekében újabb feladatokat határoztunk meg:

- Ellentétben az eredetileg a készítő személyére levonható következtetésekkel – az újabb röplapok helyesírási hibáinak alapján²² – megállapítható, hogy legfeljebb középfokú végzettséggel rendelkezhet, aki bizonyos politikai ismeretekkel rendelkezik.
- [...] ²³
- Tekintettel a röpcédulák bő terjedelmére, a fogalmazó személyére levonható következtetés céljából nyelvész szakértői vizsgálatra eljuttatjuk.
- A terjesztés szövegével azonos tartalmú falfirkálás történt a Keleti pályaudvar egyik félreállított és lezárt vagonjában. Megállapítottuk, hogy a firkálást csak ott dolgozó személy követhette el. ²⁴
- Beszereztük azon 266 személy adatait, akik kapcsolatba hozhatók a firkálással. Ebből az írásszakértő 264 személyt kizárt. A két fennmaradt személy elsődleges ellenőrzését, kézírásuk beszerzését és annak írásszakértőhöz való eljuttatását a BM III/II-7 Osztállyal ²⁵ koordinálva elvégezzük.
- [...] ²⁶

- Röplapterjesztések helyszíneiről térképvázlatot készítettünk, melynek alapján megállapítható, hogy a terjesztések helyszínei a 12 jelzésű autóbusz útvonalába esnek. Ezt erősíti a nyomkövető kutya alkalmazása is, amely az április 27-i terjesztés útvonalát bejárva a 12-es autóbusz megállójáig követte a nyomot.
- A térképvázlat alapján megállapítottuk, hogy három helyszín távol esik a terjesztés útvonalától. Ezek: XVI. Ker. Centenárium lakótelep, XI. ker. Bocskai út 11. és X. ker. Harmat u. 178. sz. Előző röplapterjesztéses ügyekben már felmerültek olyan személyek, akik szóba jöhetnek az akkori terjesztéssel.
- Megállapítjuk nevezettek adatait, ellenőrzésüket elvégezzük, különös tekintettel a terjesztés időpontjára vonatkozóan.
- Szükség szerint beszerezzük nevezettek ujjnyomait és a birtokunkban lévő inkriminált ujjnyomokkal az összehasonlító vizsgálatot elvégeztetjük.
- Szemtanúk felkutatása esetén nevezettek fotóit felismertetésre bemutatjuk.
- Feladataink végrehajtása során napi koordinációs feladatot építünk ki a BM III/III-3, 2, 4 és BM III/3. és 4. osztályokkal.

A keletkezett információkat folyamatosan elemezzük-értékeljük.

Tekintettel a megnövekedett feladatokra szükségesnek látjuk az op. feldolgozó munkát a vonalon belül kialakítandó feldolgozó csoport irányításával végezni.

Kérjük a fenti intézkedések végrehajtását engedélyezi, melynek végrehajtásáért Holló Aladár r. hdgy. elvtárs a felelős.

A felsorolt intézkedések végrehajtásának eredményétől függően teszünk javaslatokat a további feladatokra.

Gaál Dezső r. alezredes
alosztályvezető

Holló Aladár r. hdgy.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 87-89. Gépelt eredeti Gaál Dezső, Holló Aladár és Agócs István aláírásával. Kézzel ráírva: „Turucz²⁷ és Holló elv-k. Hetenként kérek a megtett intézkedésekről, azok eredményességéről tájékoztatót. 1986. V. 6. Agócs István”.]²⁸

5. „Vitéz” fn. ügynök pszichológusi véleménye, 1986. november 23.

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
III/III-d. alosztály.

SZIGORÚAN TITKOS!

Jelentés
Budapest, 1986. november 23.

Feladatom volt hat röpcédula tárgya, nyomtatott szöveg elemzése, különös tekintettel elkövetőjének személyiségére.

A következőkben az 1., 2., 3., 4., 5., 6. számú röpcédulák elkövetőjének személyiségére a kapott anyag nyomán a következők jellemzők: [...]²⁹

A röpcédulák szövege:

A társadalompolitikai rendszer ellen[i] nyílt támadás, a szocialista államrend megdöntésére irányuló lázítás és szervezkedésben való aktív részvételt meríti ki.

Továbbá a Párt elleni súlyos bűnök felsorolása, kollaboránsok, marxisták³⁰ vádlása egészében nélkülözi a legkisebb bizonyítékát is a vádak özönével, így nem fogható fel másként, mint *súlyosan terhelt elmeállapotban* élő személy bűnös cselekményeként.

Fő veszélyét abban látom, hogy a nemzetközi gazdasági válság idején a jelenlegi helyzetben fennálló állapotot Külkereskedelem stb. [sic!] áremelések okozta velejáró elégedetlenséget tovább szítja, súlyosbítja, nagyon megfontolt tudatossággal a párt és az államrendszer elleni lázítás ténye. Ez felvetette bennem azt is, hogy – ez az összességében erősen konstruktív – ellenséges propagandaanyag esetleg nyugati közreműködők útján került ki az utcára.

Az elkövető személyének mielőbbi könnyebb felismerése céljából röviden összefoglalom a már jellemző személyiségjegyeket-vérmérsékleteket stb.:

Testi felépítése:

Nem pocakos, alacsony, pikvilens típus, nem magas, szélesvállú atlétikus típus.

Nagy valószínűséggel kevésbé széles, inkább nyúlánk vékony-keskeny vállakkal, izomzattal kevésbé ellátott, karcsú csontozatú ujjakkal. *Mellkas* keskeny, hosszú és eléggé lapos. A *testsúly* ennek megfelelően kicsiny.

Az *arc* szemből rövid, tojás forma, oldalról nézve szögletes profilt mutat. Az *orr* kissé hosszú, fejlett (de nem vastag és széles). Az *áll* rövid, fejletlen, bajusz két oldalon nem dús, kb. szájszélességű. *Homlok*: lapos, kissé hátracsapott. *Szemek* szinte rendszerint sötétbarna, szúrós nézéssel, vékony arcbőrrel. *Testtartás* rendszerint fegyelmezett-szabályozott. Lábfejméret közepes (40–42).

Lelki jellemzők:

A lelki funkciók egymástól elkülönültek. A tárgyi és személyi világ elkülönülten él. Az egyedüllétet jól tűri (valószínűleg a mi emberünk egyedül álló életet él), mindazzal rendelkező, akik az egyedülélést választják – rigiditás, hidegség, stb. túlérzékenység, expresszionista (nem a valóságnak megfelelő érzékelés), szubjektív fantázia – elképzelés szabad megvalósításának a vágya.

Gátolt mozgás, görcsös fellépés, kissé szégyenlős magatartással. Túlingerelhetőség, túl gyors reakciók, szellemi éberség, éles figyelem, túl szorgalmas-lelkiismeretes a munkában, visszahúzóvágy, az érzelmek elrejtése – emocionális fékezettség, mimika-szen. mozg. [sic!], kontroll társaságtól való idegenkedés, nehezen alakít ki szokásokat, térishyony, a magatartás kiszámíthatatlansága, fojtott hanghordozás, legtöbb esetben elutasító stílus, fiatalos külső, fürge viselkedés, merev emberi kapcsolatok, szellemiekben kiváló a teljesítménye, alkohol tolerancia, bajban egyedül szeret lenni.

Az érett férfiakra a fentiek jellemzők, emberünkre is.

Szociális beállítódása:

Segíti a ráismerést a típusra, karakterre. Erősen társaságkerülő, esetleg felületes, de csak válogatottan a neki megfelelő társaságot fogadja el.

Hasonló típusokkal igen mély kapcsolata van.

Ellátja magát, függetlenségi érzése, vágya erős.

Nem a tárgyi, hanem a szubjektív viszonyokhoz igazodik. Általában mindenben a tárgyi valóság és az annak megfelelő cselekvés közé egy szubjektív véleményt csúsztat. Képzeli el, ha ez a szubjektív vélemény még egyéb dolgokkal terheltlen jelentkezik, pl. téves eszmerendszerrel.

Szociálpszichés reakcióban:

Ha a tárgyi befolyást túlságosan háttérbe szorítja (jelen esetben is), ennek nyomán a nem tudatosságban – erősödik az elfojtott tárgy befolyása az eszmére és cselekvésre. Védekezni az egyén nem tud, mert a tárgyhöz való kapcsolata a tudat előtt rejtve van. Minél jobban küzd függetlenségéért és a tárggyal szembeni felsőbbbségéért, annál inkább kerül függő viszonyba a tudatalattiban lévő tárggyal. A szellem szabadsága és az erkölcs a hatalom mámorában sugallt indítékokat a cselekvésre, de a tudat fölényes biztonságát lassan elveszti és a tudatalatti támadása mind szélsőségesebb irányba ragadják-ragadtatják el őt. (A röpcédulák is szubjektíve elragadtatások.)

Gondolkodása: erős az absztrakciós készsége, élesen tud disztingválni, a gondolatokat szisztematikus rendszerbe képes foglalni. Realista viszonyt teremt, de gondolkodása anyagszegény, ezért fokozottan törekszik a formai tisztaság elérésére.

Törekvése-akarata: sajnos ő az, aki a tapasztalatokból nem tanul. Nincs belátással az eseményekre-tapasztalásra. Kompromisszumra képtelen, fanatikus kíméletlenség

jellemzi önmaga és mások énjével szemben. Eszményei messze vannak a valóságtól. Éleseszűség és hideg arisztokratikus vonások jellemzik.

Valóságidegenség, egoizmus, uralkodni vágyás jellemzik. Az összefoglalóban foglaltak kiegészíteni kívánták az első rész hat oldalában foglalt „jellemző” jelzőket.

A fentiek alapján fizikai és pszichikai *mozaikkép* állítható össze a nagyszámú BM nyilvántartó alapján.

„Vitéz” s. k.³¹

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 199–203. Gépelt másolat, aláírás nélkül]

6. Átirat fantomkép készítése tárgyában, 1987. február 16.

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
III/III-d. osztály

SZIGORÚAN TITKOS!

BRFK Bűnügyi Értékelő és Adatfeldolgozó Osztály
Vezetőjének
Budapest.

Kérem Vezető Elvtársat, hogy a megadott személyleírás alapján készíttessen egy elképzelt személyről rajzot, vagy ún. „fantom” képet, esetlegesen több variációban is.

Enyhén pocakos, kevésbé széles, inkább nyúlánk vékony vállakkal, amik izomzattal kevésbé ellátottak. Karcsú csontozatú ujjakkal. Mellkas keskeny, hosszú és eléggé lapos.

Az arc szemből rövid, tojásforma. Oldalról nézve szögletes. Az orr kissé hosszú, fejlett (de nem vastag és széles). Az áll rövid, fejletlen. Homlok lapos, kissé hátracsapott. Szemek szúrós tekintetűek. Szájszélességű, nem dús bajusz. A fej tetején ritkás haj, ami az oldal és a hátsó rész felé sűrűsödik. Pajesz a fül közepe alatt egy kicsivel végződik.

A kért rajz vagy „fantom” képre operatív szakban van szükség.

Budapest, 1987. február 16.

Somlai Ferenc r. százados
mb. osztályvezető

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 226. Gépelt másolat Somlai Ferenc aláírásával]

7. Jelentés görkorcsolyások megfigyeléséről, 1987. május 5.

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-d. osztály

Szigorúan titkos!

Tárgy: „Lila” fn. ügyben

Jelentés
Budapest, 1987. május 5.

Az 1987. március 27-i röplapterjesztés felfedező tanúja M. A., 21 éves önkéntes rendőr (beo: XI. kerületi Rendőrkapitányság, Kmb. Osztály) elmondta, hogy a Bp. VIII. József krt. 14. szám alatti röplapterjesztés időpontjában görkorcsolyával elhaladt mellette két fiatal férfi, akik ránéztek.³²

M. A. „megérzése” szerint a fiatalemberek számításba vehetők az elkövetésben, ezért az általa adott részletes személyleírás alapján nevezett segítségével mindkét fiatal férfiről mozaikképet készítettünk.

A mozaikportrékat személyleírásokkal ellátva a figyelő-portyaszolgálatban résztvevő önkéntes rendőreink és operatív tisztjeink, a Metró Rendőrség Deák téri

beosztottai, valamint a Petőfi Csarnokban dolgozó megbízható kapcsolataink között szétosztották.

Ezen kívül a bejelentővel személyes felismerés céljából közösen részt vettünk a Petőfi csarnokban rendszeresen megrendezésre kerülő Roller Skate Görkori Klub rendezvényein, továbbá figyelmet végeztünk a Deák téren is több alkalommal.

Az ellenőrzött területeken nem került látókörünkbe ez ideig a mozaikportréhoz hasonló személy(ek).³³

A továbbiakban a mozaikportrékkal kapcsolatosan esetlegesen látókörbe kerülő személyek elsődleges ellenőrzésének eredményétől függően teszünk javaslatot további ellenőrzésekre.

Füredi József r. hdgy
L: Fekete

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 290. Gépelt eredeti Füredi József és Ferke László aláírásával]

8. Jelentés szagminták azonosításáról, Budapest, 1987. május 4.

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
III/III-D. ALOSZTÁLY

SZIGORÚAN TITKOS!

Jelentés
Budapest, 1987. május 04.

1987. április 14-én a BRFK Bűnügyi Technikai Alosztály kutyatelepén szagazonosítást hajtottunk végre az 1987. március 28-án rögzített és a már előzőekben rögzített szagnyomok között.

A szagazonosításnál az 1986. 04. 27-én Bp. VII. ker. Lenin krt-on³⁴ és VIII. ker. József krt-on talált, valamint az 1986. 11. 01-én Bp. V. ker. Szt. István krt-on talált röplapokról rögzített szagnyomokat hasonlították össze az 1987. 03. 28-án a Bp. VI. ker. Bajcsy-Zsilinszky u. 49. szám előtt talált röplapokról rögzítettekkel.

Az azonosításnál alkalmazott három kutya minden esetben azonosnak találta a szagmintákat.

Értékelés: A szagazonosításnál készült jegyzőkönyvek alapján megállapíthatjuk, hogy mindhárom esetben egyazon személy volt a terjesztő a különböző helyszíneken.

Füredi József r. hdgy.
L: Fekete r. szds.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 279. Gépelt eredeti Füredi József és Fekete László aláírásával]

9. Javaslat vizuális felderítésre, 1987. május 15.

Budapesti Rendőrfőkapitányság
III/III-d. alosztály

Szigorúan titkos!

Jóváhagyom:
Récsey Róbert r. ezredes
főkapitány-helyettes

Tárgy: „Lila” fn. RED ügyben
3/R rendszabály³⁵, operatív figyelés
és operatív tiszti rejtett figyelés
kombinált alkalmazása.

JAVASLAT
Budapest, 1987. május 15.

[...] ³⁶

A feldolgozó munka során ez ideig 23 fő szoros operatív ellenőrzését hajtottuk végre. Az ellenőrzés során birtokunkba került adatok alapján, ill. daktiloszkópus szakértői vélemény, szagazonosítás útján a látókörbe került személyeket az elkövetők köréből kizártuk.

Jelenleg 5 fő – köztük „F” dossziés személy is – szoros operatív ellenőrzése folyamatban van.

A többoldalú nyelvészszakértői ill. kriminálpszichológiai vélemények alapján az elkövetőről grafikus által készített profil, ill. arcképpel rendelkezünk.

A helyszínek bejárása során adatokat szereztünk be arra vonatkozóan, hogy egy-egy alkalommal terjesztésre került röpcédulák „feltűnés nélküli” elhelyezésére a telefonfülkékben gépkocsival 30 perc, míg gyalogosan ill. közhasználatú jármű igénybevételével 60 perc elegendő.

Az operatív feldolgozó munkával párhuzamosan saját erőből végrehajtott operatív tiszti ill. önkéntes rendőri rejtett figyelő, ill. portyaszolgálatot az elkövető(k) tettenérését nem eredményezte.

A végrehajtott figyelések tapasztalatai azt mutatják, hogy a rendelkezésre álló és ez ideig felhasználásra került saját operatív erőnk és önkéntes rendőri állományunk a feladat eredményes végrehajtására nem elegendő. A kialakított vezénylési rendszeren és végrehajtási módszeren változtatni szükséges, valamint további operatív erők és eszközök bevonása indokolt.

Az elkövető(k) kilétének felderítése, az ellenséges cselekménysorozat megszakítása, továbbá a tettenérés lehetőségének biztosítása érdekében az alábbi feladatok végrehajtását javasoljuk:

I.

Az operatív feldolgozó munkát jóváhagyott Intézkedési Terv alapján tovább folytatjuk, a látókörünkben lévő személyek ellenőrzését meggyorsítjuk. Az értékelő-elemző munka során felszínre kerülő adatok birtokában – amennyiben indokolt – további célszemélyekre terjesztünk ki operatív feldolgozást.

Felelős: Fekete László r. szds.

II.

A birtokunkba került adatok, szakértői vélemények, valamint a figyelő-portya szolgálatok tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a bűncselekmény-sorozat elkövetője(i) konspirációs készséggel rendelkező személy(ek).

A terjesztési helyszínek és környékük – Nagykörút – a terjesztések időpontjában is még olyan forgalmas, hogy vizuális felderítéssel a cselekmény csak igen közelről észlelhető, viszont ez a megfelelő konspiráltságot nem biztosítja.

A tapasztalatainkat és szakvéleményeket is figyelembe véve indokolt, hogy a várható terjesztési terület két frekvencián pontján 3/R rendszabályt alkalmazzunk.

Az operatív technikai eszköz működtetését javasoljuk:

1. Bp. VIII. József krt. 5–7. szám alatti Hírlapiroda helyiségéből

2. Bp. XIII. Szent István krt. 18. szám alatti GELKA Kereskedelmi Igazgatósági irodából.

Mindkét helyszínen bűnügyi fedéssel megfelelő kapcsolati rendszert alakítottunk ki.

Az 1. sz. „bázishelyről” lehetőség nyílna a József krt. 5–7. szám alatti (háromszor volt terjesztés) valamint a József krt. 14. sz. alatti (kétszer volt terjesztés) telefonfülkék folyamatos rejtett figyelemmel kísérésére.

A rendszabály védelmét és kezelését a működtetés idejére kettő-kettő fő operatív tiszt vezénylésével tudjuk biztosítani. Hírósszeköttetés városi telefon ill. Maros B rádión keresztül történne.

Tekintettel arra, hogy a rendszabály bevezetése ill. alkalmazására tett elsődleges intézkedéseink a BM V-1. Osztály felé nem jártak eredménnyel, javasoljuk vezetői szinten intézkedni az igény kielégítésére.

Felelős: Agócs István r. ezr. osztályvezető

III.

Az ismeretlen elkövető(k) tettenérése céljából szükségesnek és indokoltnak látszik operatív figyelés bevezetésére a Bp. VI. Rudas László u. és Bp. VII. Rákóczi u. által határolt területszakaszára a Lenin krt.-nak. Adataink szerint e terület a legfertőzöttebb.

Ezen a szakaszon hét olyan telefonfülke található, amely kettő ill. három alkalommal szerepelt helyszíneként, ugyanakkor a hét terjesztés alkalmával összesen tizenhét telefonfülkében volt terjesztés.

Az ismétlődő terjesztési helyek ismeretében célszerű ill. optimális lenne két brigád mozgatása a terepszakasz felezővonalától, a Népköztársaság útjától északra ill. délre a végpontokig.

A jelzett terepszakaszon bázishellyel a VII. Lenin krt. 26. szám alatti Zrínyi Mozi irodájában rendelkezünk.

Szükség, ill. igény szerint bázishely a Bp. VI. Lenin krt. 88. szám alatti Új Tükör (Művész) Mozi irodájában kialakítható.³⁷

Javasoljuk osztályvezetői ill. szükség szerint főkapitány-helyettesi szinten intézkedni, hogy az operatív eszköz igénybevétele a BRFK Felderítő Osztály kapacitásából történjen.

Felelős: Agócs István r. ezr. osztályvezető

[...]³⁸

VI.

Az akciók tervezett időpontjai minden hét péntek, szombat, vasárnap sötétedéstől 24.00 óráig folyamatosan a bűncselekmény-sorozat megszakításáig.

Az akcióhoz szükséges operatív erő és technikai eszközök:

- 4 fő op. tiszt (3/R rendszabály működtetésére)
- 4 fő op. tiszt (rejtett figyelőhelyeken)
- 1 fő op. tiszt (559-es szobában létesített vezetési ponton)
- 3 fő op. tiszt (otthonülő szolgálat)
- 4+1 fő ór (felállítási helyeken + rádiós 559-ben)
- 2 db szolgálati gépkocsi
- 4 db ór CB-vel ellátott személykocsi
- 4 db Maros B tip. hasábrádió

Az akció lebonyolításának anyagi vetülete:

a. benzinköltség naponta 4 gk. 800 Ft.
b. személyek ellátása 14 fő 350 Ft.

össz: 2.400 Ft.

össz: 1.050 Ft

összköltség: 3.450 Ft.

A hétvégékre tervezett akciókban részt vevő 9 fő operatív tiszt vezényletét állandó jelleggel az osztály állományából javasoljuk megoldani.

Tekintettel a hétvégi szabadidő elvonásra, valamint a nagyfokú igénybevételre, állandó jelleggel a hétfői ill. keddi napokon a pihenést, szabadnap formájában részükre biztosítani szükséges.

Felelős: Agócs István r. ezr.
osztályvezető

Kérjük a javaslatban foglaltak jóváhagyását és a hatáskörbe tartozó szükséges intézkedések megtételét.

Somlai Ferenc r. szds.
mb. alosztályvezető

Fekete László r. szds.
mb. vonalvezető

javaslom:
Agócs István
osztályvezető

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 11–16. Gépelt eredeti Somlai Ferenc, Fekete László, Agócs István és Récsey Róbert aláírásával]

10. Jelentés telefonfülke figyeléséről, 1987. június 19.

Budapesti Rendőr-főkapitányság
II/I-6. Osztály

Szigorúan titkos!

Jelentés
Budapest, 1987. június 19.

20.20 órakor kezdtem meg a figyelést a Bp. VII. Lenin krt. 28. szám alatt lévő Zrínyi filmszínházból. 22.10 órakor egy 6-8 főből álló fiatalok csoportja állt meg a megadott telefonfülke előtt, többen körbeállták és hangoskodtak, majd a másik telefonfülke felé is eltolták a szeméttárolót.

Mire leértem a beépülési helyről, akkor már nem láttam őket.

A fiatalok között volt [egy] 165 cm magas, barna hullámos hajú, fehér kabátos, farmernadrágos lány. 17-18 év körüli. Két fiúval távozott a Nyugati pályaudvar irányába.

A fiúk kb. 180 cm. körüli, szintén 17-18 éves fiatal, divatos, sportos öltözképpen. Rádióutasítás értelmében a kapcsolatommal kocsiba szálltam és a csomagot magamhoz véve indultam be a Főkapitányságra. Útközben a kocsiból, menet közben észrevettem még egy „csomagot” a Lenin krt. 81. sz. előtti telefonfülkében, ezt is magamhoz véve bejöttem, ahol a jelentést megtettem.

Mást elmondani nem tudok.

Láng Lóránt Tamás r. őrm.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 41. Gépelt szöveg Fekete László aláírásával.]³⁹

11. Jelentés telefonfülke figyeléséről, 1987. június 19.

Jelentés

1987. 06. 19. 20.00-kor léptem szolgálatba, a Blaha Lujza téren tartózkodtam. Kb. 21.45-kor a Zrínyi mozinál lévő kolléga közölte, hogy a telefonfülkében röpcédulaszórás volt és a tettesek a Nyugati pu. felé távoztak. Személyleírást adtak. Megindultam a Nyugati irányába, az utat és a telefonfülkéket figyeltem. Az Aradi u. után lévő fülkében találtam egy csomagot, átnéztem a tulsó oldalra, a Művész Mozinál lévő telefonfülkébe, láttam, hogy ott is van csomag. A záróvonalon visszafordultam (mikor egy szolgálatban lévő rendőrjárőr leírta a rendszámomat, közölte, hogy feljelent) és kivettem a fülkéből a csomagot [...]⁴⁰

Bodi Károly őr.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 42. Gépelt szöveg Fekete László aláírásával]

12. Jelentés telefonfülke figyeléséről, 1987. június 22.

Jelentés

Bajcsy Zsilinszky u. 48. előtti fülkében lévő röpcédulákat Eszes Pál (rendőrigazolvány száma: 26467) el akarta vinni. Felszólításomra tette vissza a készülék tetejére. Vele lévő két hölgynek a röpiratokat mutogatta.

Szabó János
őr. csop. vez.

A 14-425-ös telefonszámon a BM. Személyügyi nyilvántartóban érdeklődtem Eszes Pál személyi adatai iránt, ahol Dóczi alezredes közölte velem, hogy nevezett a BM központi

állományában teljesít szolgálatot. További adatokat nem szolgáltatott, mivel közölte, hogy olyan állományban van Eszes, hogy semmit nem hajlandó mondani.

Budapest, 1987. június 22.

Csurka Zoltán
r. fhdgy.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 44. Gépelt szöveg Szabó János és Csurka Zoltán aláírásával]

13. Jelentés, 1987. július 5.

BRFK KÖZBIZTONSÁGI PARANCSNOKSÁG
ŐR- ÉS KÍSÉRŐ ALOSZTÁLY

JELENTÉS
Budapest, 1987. július 5.

Jelentem, hogy 1987. július 4-én 19.00 órától július 5-én 07.00 óráig teljesítettem szolgálatot a BRFK épületében, mint objektumőr.

Szolgálatom teljesítése során kb. 01.00 órakor arra lettem figyelmes, hogy a BRFK parkolója felől az Engels téri⁴¹ buszpályaudvar felé futott egy középkorú férfi. A férfi ruházata: citromsárga magas szárú sportcipő, alul gumival húzott piros tréningalsó, citromsárga tréning felsőrész, magassága kb. 170 cm. Fejforma: hosszúkás, arca telt, tasakos, groteszk ábrázatú, barna haja hátrafésült.

Azért lettem rá figyelmes, mert futása közben lábait kifelé dobálta, közben a felső testét rángatta. Kis idő múlva az angol nagykövetség felé láttam feltűnni, a parkból kijövet a Bécsi utca felé futott tovább.⁴²

Az esemény után kis idő múlva a következő három személy jött figyelmeztetni bennünket: T. Á. [...], S. M.[...] és T. P. I. [...] alatti lakos, hogy a parkban röpcédulákat találtak.

A kapuban jelenlévő Takács Imre r. szkv. technikus ment a helyszínre és összegyűjtötte a röpcédulákat.

Horváth József r. zls.
parancsnok

Ignác Tünde r. őrm.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 71-72. Gépelt másolat Horváth József és Ignác Tünde aláírásával]

14. Javaslat féléves költségvetési tervre, 1987. július 17.

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-d. alosztály

Szigorúan titkos!

Tárgy: „Lila” fn. ügyben
költségvetési tervezetre

Javaslat
Budapest, 1987. július 17.

1985. október 31-én „Lila” fedőnéven Rendkívüli Esemény Dosszié keretében operatív feldolgozó munkát folytatunk ismeretlen tettesek (6–8 fő) felderítésére, akik Budapesten, elsősorban a Nagykörút telefonfülkéiben A/5-ös nagyságú papírlapokra, guminyomdával készített ellenséges tartalmú röplapokat terjesztenek.

A terjesztés időpontjai nem határolhatóak be teljes bizonyossággal. Az operatív feldolgozó munka feladatának megfelelően 1986. augusztusa óta folyamatosan operatív

figyelőszolgálatot hajtunk végre, amelybe később is tervezzük bevonni osztályunk önkéntes rendőri állományát.

Az önkéntes rendőri állomány figyelőszolgálati bevonása hétvégére esik, szabadidejükben. A rájuk bízott feladatokat a célszerűségnek megfelelően CB rádióval ellátott saját gépkocsijaikkal látják el, amely viszont költségtérítési vetülettel jár.

Az Intézkedési tervben meghatározottak értelmében az önkéntes rendőr elvtársak foglalkoztatását továbbra is igényeljük. Szolgálatsszervezésüket hétvégén (péntek-szombat-vasárnap) hajtjuk végre, általában ezen alkalmakkor 5 fő önkéntes rendőr elvtárs igénybevételeivel.

1987. június 28-ig „B” ellátmány keretéből 119.100 Ft-ot – azaz száztizenkilencezeregyszáz forintot – fizettünk ki, (kettőszáztíz Ft/fő benzinköltség és huszonöt Ft/fő ellátási költség címén) az elvtársaknak.

Számításaink az elkövetkezendő félévre – 1987. december 31-ig:

- folyamatos szolgálatok idején (péntek-szombat-vasárnap) naponként 5 fő: 1.125 Ft.
- megerősített szolgálatok alatt (aug. 20., október 23., november 1., november 7.) 7 fő: 1.575 Ft.
- azaz folyamatos szolgálat 66 nap: 74. 250 Ft.
- megerősített szolgálat 14 nap: 22.050 Ft.

És további, rendkívüli kiadásokra szükség szerint még több elvtárs bevonása esetén számíthatunk: 3700 Ft.

Mindösszesen:

100.000.- Ft.

Kérjük, a 100.000 Ft – azaz egyszázezer forint – „B” ellátmánykeret terhére történő engedélyezését.

A fenti összegből a szolgálatsszervezésnek megfelelően alkalmanként történne a részösszegek kifizetése.

A szakvonal a pénzátvételekről készült elismervényeket a 390-18/83-II. számú „Társadalmi Segítő” dossziéjába lerakjuk.⁴³

Somlai Ferenc r. százados
mb. alosztályvezető

Fekete László r. százados
mb. vonalvezető

javaslom:
Agócs István r. ezredes
osztályvezető

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 104–105. Gépelt eredeti Somlai Ferenc, Agócs István, Fekete László és Récsey Róbert aláírásával]

15. Jelentés telefonfülke-figyelésről, 1987. július 24.

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
II/I-6. OSZTÁLY

SZIGORÚAN TITKOS!

11.sz. Figyelési Jelentés
„Fülke” fn. figyelésről
BRFK. III/III. Oszt. Vezetőjének
Budapest, 1987. július 24.

19.30 h-tól

24.00 h-ig a Bp. VI. ker. Lenin krt. 106. sz. előtti telefonfülkét biztosítottuk, és az ott folyó eseményeket videóra rögzítettük.

Ezen kívül az op. osztály dolgozóival a körút meghatározott szakaszán lévő telefonfülkéket biztosítottuk, ahol említésre méltó esemény nem történt.

Budapest, 1987. július 27.

Mandur Ferenc r. őrgy.
osztályvezető

Mikes Zsigmond r. őrgy.
alosztályvezető

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 149. Gépelt eredeti Mandur Ferenc és Mikes Zsigmond aláírásával.]

16. Javaslat leplezett kutatás végrehajtására, 1987. augusztus 3.

Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság
III/III. Osztálya Szeged

Szigorúan titkos!
2. sz. példány

Jóváhagyom:
Dr. Várhelyi Ferenc r. alezredes
főkapitány áb. helyettese

Tárgy: leplezett kutatás
végrehajtására

Javaslat
Szeged, 1987. augusztus 3.

Jelentem, hogy a BM III/III-D Alosztály megkeresése alapján megvizsgáltuk a Somogyi Könyvtár negyedik emeleti raktárhelyiségében – a „Lila” fn. bizalmas nyomozás célszemélyének munkahelyén – tartandó leplezett vagy titkos kutatás lehetőségeit.⁴⁴

A kutatás célja annak tisztázása, hogy a célszemély, aki alaposan gyanúsítható ellenséges tartalmú röpcédulák terjesztésével, tart-e munkahelyén röpcédulákat, vagy azok készítéséhez szükséges anyagokat, eszközöket.

A Somogyi Könyvtár nemzetközi hírű értékeket őriz.

A titkos kutatás a könyvtárban alkalmazott vagyonvédelmi-biztonsági berendezések és intézkedések miatt (infra érzékelő lánc, minden egyes emeleti ajtó zárása) csak hosszadalmasan és bonyolult kombinációk alkalmazásával készíthető elő, ezért leplezett kutatás végrehajtására teszünk javaslatot, melynek realizálására a következő tervek dolgoztuk ki:

Lippai Jánosné igazgatóhelyettes hivatalos kapcsolatunkat⁴⁵ felkeressük és titoktartását kérve közöljük vele, hogy lakossági bejelentést kaptunk, mely szerint egyik raktári dolgozójuk kábítószer forgalmazásával, fogyasztással gyanúsítható, s azt a munkahelyén tartja.

Megkérjük, legyen segítségünkre abban, hogy a bejelentés valódiságát vagy alaptalanságát minél előbb tisztázzuk.

Tájékoztatjuk arról, hogy nem akarunk nagy riadalmat, feltűnést kelteni, vagy bárkit alaptalanul gyanúba keverni, ezért este, munkaidő után az ő jelenlétében szeretnénk néhány munkatársunkkal a raktárban körülnézni. Kihangsúlyozzuk, hogy az úgy diszkrét kezelése és gyors megoldása mindannyiunk közös érdeke, ezért is fordultunk Tóth Béla igazgató távollétében őhozzá.

Ezután megbeszéljük vele az ellenőrzés lebonyolításának részleteit.

Az akció kezdetét 17.30 órára tervezzük, mivel rendes körülmények között 17.00 órakor a portáson kívül minden dolgozó elhagyja a könyvtárat. 17.15 órakor telefonon felhívjuk L. J.-né, aki közli, hogy az épületben rajta kívül tartózkodik-e valaki. Amennyiben nem, úgy ő 17.30 órára lemegy a portára és ott vár bennünket. A portással közli, hogy a rendőrségtől jönnek biztonsági és tűzvédelmi ellenőrzést tartani, ezért kéri valamennyi szintnek a kulcsát. Először lifttel a IV. emeleti raktárhoz megyünk, ahol a kutatásban résztvevők megkezdik a feladat végrehajtását. Dr. Bikádi János r. szds. L. J.-nével a portás előtti legenda erősítése céljából az épület többi szintjét járja végig. Ez azért szükséges, mert a portás a lift szintek közötti mozgását figyelemmel tudja kísélni.

Az akcióban dr. Bikádi János r. szds. elvtárson kívül részt vesz Kun Sándor r. hdgy., továbbá a BRFK III/III-D. Alosztály kettő munkatársa, valamint egy budapesti technikus.

A technikus feladata lesz a raktári dolgozók íróasztalainak felnyitása, az esetleg fellelt nyomdászati eszközökről a lenyomatminta felvétele, a terhelő tárgyi bizonyítékokról fotódokumentáció készítése.

Az akció befejezése után L. J.-né kíséretében elhagyjuk az épületet.

L. J.-né részére szükséges a munkatársai előtt a vagyonvédelmi ellenőrzési legenda bizonyítása, ezért részére az akciót követő napon egy „Ellenőrzési jegyzőkönyv”-et adunk át, melyet a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság Népgazdaság és Társadalmi Tulajdonvédelmi Osztálya állít ki.

Az akcióval kapcsolatos eligazítást augusztus 6-án 15.30 órakor Nagy Béla r. szds. elvtárs tartja.

Dr. Bikádi János r. szds.

Balog Viktor r. szds.
osztályvezető

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 163–164. Gépelt másolat Bikádi János, Balog Viktor és Várhelyi Ferenc aláírásával]

17. Átirat, 1987. augusztus 13.

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
III/III. OSZTÁLY

SZIGORÚAN TITKOS!

Gyimesi György r. alezredes elvtársnak
A BM. III/II-7. Osztály vezetője
Budapest

Kérem Osztályvezető Elvtársat, nyújtson segítséget az alábbi ügyekben:

1./ 1987. augusztus 10-én 16.30 órakor Csepelről a 124-es fülkéből akart telefonálni V. L. budapesti lakos. Amikor a telefonkagylót leemelte – véleménye szerint – magnetofontól ellenséges szöveget hallott, majd rövid idő múlva megszakadt és vonalat kapott.

Kérésünk annak megállapítása, hogy:

a./ egyáltalán technikailag lehetséges-e kivitelezni ilyen esetet? Vagy áthallásról lehet szó?

b./ melyik telefonközponthoz kapcsolódik a telefonfülke vonala, és a központban személy szerint kik voltak beosztva?

[...] ⁴⁶

Kérem Osztályvezető Elvtársat, hogy a fenti információkat konspiráltan szerezzék be, és lehetőleg rövid idő alatt a választ osztályunkra kérjük.

Budapest 1987. augusztus 13.

Agócs István r. ezredes
osztályvezető

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 230. Gépelt másolat Agócs István aláírásával]

18. Átirat, 1987. szeptember 8.

BELÜGYMINISZTERIUM
III/II. CSOPORTFŐNÖKSÉG
7. OSZTÁLY

SZIGORÚAN TITKOS!

Agócs István r. ezredes Elvtársnak,
BRFK. III/III. Osztály Vezetője!

[...] ⁴⁷

A XXI. Ker. Iskola tér 7. sz. ház előtt lévő F 124-es nyilvános távbeszélő állomás a Ferenc Távbeszélő Üzemhez tartozik. A készülék technikailag úgy van megoldva, hogy azt másik távbeszélő állomásról meghívni, valamint beszélgetést folytatni nem lehet, ami az üzemszerű állapotnak megfelel. Az F-124-es állomás több kilométerre van a kapcsolódó központtól. Az összeköttetés egy része légvezetékekkel van megoldva, ami az áthallás lehetőségét nagymértékben megnöveli. A légköri viszonyoktól függően vannak időszakok, amikor a Magyar Rádió adása a kagyló leemelését követően a bűgő hang előtt tisztán hallható.

Budapest, 1987. szeptember 8.

Gyimesi György r. alezredes
osztályvezető

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 232. Gépelt eredeti Kovács Péter osztályvezető-helyettes aláírásával]

19. Átirat egy-egy környék összes fiatal lakójának ellenőrzése tárgyában, 1987. szeptember 17.

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-D. Alosztály

Szigorúan titkos!

Csajkovits József r. ezredes Elvtársnak
Csoportfőnök-helyettes
BM Adatfeldolgozó és Tájékoztató
Csoportfőnökség
Rendszerfejlesztő és Gépi Adatfeldolgozó
Osztály Vezetője!
Budapest

Kérjük Vezető Elvtársat, hogy nyújtson segítséget az osztályunkon operatív ügyben felmerült utcákban lakók 1960 és 1969 között születettek adatai megállapításában és priorálásában az alábbi címek alapján:

XI. ker.	Bocskai út	11, 13, 15, 17, 21, 23, 25, 27, 12, 14, 16, 22, 24.
	Fadrusz u.	5, 11, 15, 14, 18, 20, 22
	Kosztolányi D. tér	7, 8, 9, 10, 11, 12
	Könyves György u.	3, 5 és 4
XIII. ker.	Huba u.	5/a, 5/b/11 és 8
XVI. ker.	Újszász u.	47, 78, 80
	Pilóta u.	22, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39
	Szilágyi M. u.	1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14
	Zsélyi A. u.	20, 22, 24, 38, 40, 42, 44, 46, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39

[...] ⁴⁸

Budapest, 1987. szeptember 17.

Agócs István r. ezredes
osztályvezető

Somlai Ferenc r. százados
mb. alosztályvezető

20. Összefoglaló jelentés, 1987. október 2.

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
III/III. OSZTÁLY

SZIGORÚAN TITKOS!

JELENTÉS

Jelentem, hogy a főváros területén 1985. október 26-a óta több alkalommal nagy mennyiségben ellenséges röplap került terjesztésre. Ezért 1985. október 31. óta „Lila” fedőnéven rendkívüli esemény keretében folytatjuk az ismeretlen tettes(ek) felderítését.

A röplapok 10x15 cm nagyságúak, guminyomdával készültek, tartalmuk társadalomellenes, a párt vezetését támadó. Egy-egy alkalommal közel 200 és 500 közötti mennyiség kerül terjesztésre, főleg telefonfülkékben, postaládákban⁴⁹ és kis mennyiségben utcán elszórva. Ez idáig tíz esetben történt röplapterjesztés, 83 helyszínen, valamivel több, mint 4 ezer példányban, összesen 11 kerületet érintően.

A röplapok technikai elemzése érdekében 6 szakértői vizsgálatot kértünk, így: írás-, nyelvész-, vegyész-, nyomdaipari-, pszichológiai- és daktiloszkópiái; 32 esetben azonosításra alkalmas ujjnyom került rögzítésre, Tíz helyszínen rögzítettünk szagmintát. Valamennyi szórás alkalmával elvégeztük az ESDA-ellenőrzést, amely nem hozott eredményt. A szakértői vélemények összesítése:

- A röplapok készítője 40 év feletti, közepesen képzett, több irányban olvasott személy (vallás, filozófia, napi politika, szakszervezet stb.)
- Személyisége nem kiegyensúlyozott, személyiségzavarral küzdhet.
- A röplapok azonos guminyomdával, azonos festékkel készültek. A felhasznált papírányag a kereskedelemben kapható, a Szolnoki Papírgyár terméke.
- A rögzített ujjnyomok többsége fiatal női kézre utal. Az ujjak redői nem kopottak, nem sérültek. Ettől eltér az esetenként rögzített hüvelykujj nyom, amely feltehetően idősebb férfitől származik.

A felderítés során eddig összesen 4 esetben rendelt el büntető eljárást vizsgálati alosztályunk. Három alkalommal készítettünk összefoglalót és 4 esetben állítottunk össze intézkedési tervet, 7 esetben adtunk le tájékoztató információt.

Intézkedéseink során

- 120 személy került látóköreinkbe, ezen kívül 4 (5–8 fős) csoport. Jelenleg F. R., B. P., F. J. és K. S. operatív ellenőrzését végezzük. A többi személyt kizártuk.
- 31 állampolgári bejelentés történt, a legtöbb esetben a röplapok megtalálásával voltak kapcsolatban. Érdemben az elkövetőkről nem tudtak adatot szolgáltatni.
- A társszervektől összesen 20 információt kaptunk. Ebből: a bűnügyről 4, a társ állambiztonsági szervektől 16 db információ érkezett, melyek általános adatokat tartalmaztak, hasznosításuk csekély mértékben vált lehetővé.
- Eddig 15 esetben tartottunk titkos, vagy leplezett kutatást lakáson, vagy munkahelyen, eredményre nem vezetett.
- Szemtanúk felkutatása során 23 személyt hallgattunk meg. Megerősödött a feltételezésünk abban, hogy a terjesztők 18–20 év körüli fiatalok, fiúk és leányok, akik csoportosan folytattak szórását és néhány alkalommal egy-egy fő egyénileg is előfordult.
- Operatív eszközeink közül 3/a rendszabályt alkalmaztunk 5 személy esetében, K-ellenőrzést vezettünk be 11 esetben, külön kérésünkre a BM III/3. osztálya figyelmet is végez guminyomdás levelek, küldemények esetében. Így került látókörbe F. R., K. S., B. P. személye is; 14 alkalmi társadalmi kapcsolatot létesítettünk, 1 alkalommal tmb. bevezetésére is sor került.

A megelőzés érdekében figyelő-portya szolgálatot, valamint rejtett figyelést folytattunk 53 alkalommal, egy-egy nap 37 fő volt szolgálatban.

A szolgálati időn túl (péntek-szombat-vasárnap) teljesített többletmunkáért 600 szabadnapot adtunk ki (4896 túlóra).

Eddig e munkában a BM III/II. és a III/III. csoportfőnökségek valamennyi osztálya, a III. Főcsoportfőnökség valamennyi önálló osztálya is segített, de támogatott a III/IV. és a III/V. csoportfőnökség is. Együttműködtünk a Békés, Borsod, Bács-Kiskun, Csongrád, Pest, Szolnok és Szabolcs megyei Rendőr-főkapitányságok III/III. osztályaival. Segítettek a BRFK társ rendőri szervei, a kerületi kapitányságok is.

Értékelés

Az ügyben végzett felderítés iránya kezdettől fogva helyes. (A látókörbe került konkrét személyek operatív ellenőrzése, az általános szűrő-operatív felderítés, a megelőzés – figyelő-portya szolgálat). A felderítés üteme, intenzitása – a megerősítéssel – emelkedett. Mindezek ellenére az eredményesség elmaradt.

Feladat

1. A látókörben lévő személyek operatív ellenőrzését folytatni kizárólag a rendkívüli események csoportjával. Itt jobb munkaszervezéssel kell a feladatokat szétosztani és a vezényléseket meg kell szüntetni.

2. Az általános felderítést jobban kell tudatosítani: e bűncselekmények tetteseinek megállapítása összrendőri feladat. Pontosan ki kell dolgozni a szakterületek felé az igényeket.

3. A megelőző munkába bevont személyek számát csökkenteni kell. Erőnket összpontosítjuk a legcélszerűbb, a legjobban fedett figyelőhelyekre.

Budapest, 1987. október 2.

Agócs István r. ezredes
osztályvezető

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 277–279. Gépelt másolat Agócs István aláírásával]

21. Jelentés a nyomozás állásáról, 1987. október 15.

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-d. alosztály

Szigorúan titkos!

Jóváhagyom:
Agócs István r. ezredes
osztályvezető

Tárgy: „Lila” fn. ügyben

Jelentés
Budapest, 1987. október 15.

Jelentem, hogy az ügydosszié I–II. kötetében lerakott anyagok értékelése, elemzése alapján eddig kellően fel nem tárt, feltételezhetően használható részinformációk kerültek felszínre, melyek összefüggésben való vizsgálata a további felderítő munka irányait képezhetik.

Az adatok egy része az elkövetői körre, más része a helyszínekre vonatkozik.

A röplapterjesztés elkövetői vonatkozásában szemtanúk közvetlen észlelése, ill. közvetett utalások alapján megállapíthatók, ill. esetlegesen valószínűsíthetők az alábbiak:

[...] ⁵⁰

A terjesztések elkövetői minden valószínűség szerint 25 év alatti fiatalok csoportosulása. A legutóbbi gyanús észlelés alapján helytálló lehet a korábbi következtetés, hogy az elkövetők egyike a röplapok szellemi szerzője, felnőtt személy.

Egyes röplaptalálási helyszíneket (még inkább találási pontoknak nevezhetjük ezeket) a korábbiakban úgy minősítettük, hogy azok továbbterjesztések lehetnek. Nem lehetetlen azonban, hogy a találási pontok egyes elkövetők lakhelye, vagy munkahelye, iskolája, kollégium címét, ill. közvetlen környezetét képezik.

Sajátossága ezen feltalálási pontoknak, hogy a tömeges terjesztések útvonalából kiesnek.

[...] ⁵¹

Javaslataim a végrehajtandó feladatokra:

- adott körzetek 16-25 év közötti lakosai adatainak megállapítása (Előzetes értékelés szerint összességében 500 fő körül lehet.) ⁵²
- munkahely, iskolai adatok pontosítása KLH útján
- priorálás ⁵³
[...] ⁵⁴
- adott körzetek kollégiumai, közép és felsőfokú tanintézmények 25 év alatti hallgatói és pedagógusai adatainak beszerzése 1985/86 és 1986/87. tanév vonatkozásában. ⁵⁵

Kollégiumi nyilvántartásból (amennyiben megállapítható a fiatalok kollégiumba érkezésének esti, hajnali időpontja) kigyűjtjük az elkövetési napokra vonatkozó adatokat.

Valamennyi objektum vonatkozásában tisztázandó, hogy az adott intézményben működik-e, ill. működött-e önképző (stb. megnevezésű), de politikai kérdésekkel foglalkozó kör, melyek tematikájában szerepeltek-e a röplapokon megfogalmazottakhoz hasonló jellegű kérdések.

Tehát szakszervezet, nőmozgalom, alkoholizmus, munkásosztály helyzete, párt vezető szerepe stb., s ezek a kérdések kik között, milyen vitákat váltottak ki.

Végrehajtja: III/III-a. alosztály

Hi [határidő]: folyamatos

Lukács Fürdő vonatkozásában tisztázni, intézményesen kik jártak oda. (Sportkörök, iskolák, akiknek bérlete van)

- Névsoraink birtokában adott körzetekben személyes felderítő munka, idős kommunisták, pártmunkások, lakóbizottsági felelősök, megbízható társadalmi aktivisták felkeresése, hogy jellemezzék a fiatal családdal rendelkező családokat. Jellemezzék a fiatalokat adataink teljesebbé tétele, kiegészítése céljából.

Végrehajtja: III/III-d. alosztály RED vonal.

- Beszerezzük a terjesztési útvonalakon működő ifjúsági klubok tagjainak adatait, összevetjük a találási pontok környékén lakó fiatalok adataival. [...] ⁵⁶

Végrehajtja: III/III-b. alosztály

Hi: folyamatos

- FRE rk. Lapnyilvántartásából adott terjesztési időpontok alkalmával igazoltatott 25 év alatti férfiak, nők adatait összevetjük a találási pontokat övező címekkel.

Végrehajtja: III/III-d. alosztály

Hi:

- ELTE előkészítő tanfolyamain 1983-tól magyar-történelem kurzusokon részt vett személyek adatait, lakcímét kigyűjtjük, összevetjük a találási pontokat övező címekkel. ⁵⁷

Végrehajtja: III/III-d. alosztály

Hi:

- 1986. március 15-én rendzavarás miatt igazoltatott, iskolák szerint csoportosított diákok adatainak és a találási pontok közötti értékelést elvégezzük. ⁵⁸

Végrehajtja: III/III-d. alosztály

Hi:

Adatokat szükség szerinti mennyiségben számítógépbe tápláljuk (így különböző nyilvántartásból, klubok, kollégiumok, főiskolák, középiskolák, uszoda, postai munkahely, igazoltatottak stb) és összevetjük a GAO által közölt adatokkal, valamint a találási pontok koordinátaival. A külön-külön irányokból beszerzett adatokat ugyancsak összevetjük egymással.

A személyes értékelés és számítógépes feldolgozás által metszéspontba került különösen figyelemreméltó személyek vonatkozásában célirányos ellenőrző-feldolgozó munkát javasolok.

A továbbiakban javaslom konkrétabban felhasználni a BRFK II/I-1. és II/I-5. Osztály hálózati lehetőségeit, azaz a találási pontok koordinátái közé eső, ill. közeli szórakozóhelyek és egyéb, az ifjúság által látogatott helyiségek feltérképezését követően konkrét hírigényt támasztunk a kutató-szűrő munkára.[...] ⁵⁹

Tekintettel a várhatóan élesedő belpolitikai helyzetre, megítélésem szerint a „Lila” elkövetői az ideológiai diverzió és a röplapterjesztés veszélyesebb módszereit is elkövethetik (pl. az iskolák, gyárak közelében), ezért a fentiekben javasolt felderítési irányok, kutató-szűrő munka elrendelését javaslom. ⁶⁰

Egyetértek:

Somlai Ferenc r. szds.
mb. alosztályvezető

Fekete László r. szds.
vonalvezető

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 285–293. Gépelt másolat Somlai Ferenc, Fekete László és Agócs István aláírásával]

22. Összefoglaló jelentés, 1988. augusztus

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-d. alosztály

Szigorúan titkos!

Jóváhagyom:

Récsey Róbert r. ezredes
főkapitány-helyettes

Tárgy: „Lila” fn. RED ügyben
félèves

Összefoglaló jelentés
Budapest, 1988. augusztus

[...] ⁶¹

Az 1988. január 18-i összefoglaló jelentés óta az alábbi feladatokat hajtottuk végre:

A perifériás találási pontok közelében lakó 270 fő fiatalot ellenőriztük a BRFK ÁB Szerv HKA ⁶² nyilvántartásában; a BM III/III-1. és 2.; valamint a BM III/II-1. és 2-es osztályok helyi adattáiraiban. Az ellenőrzések során megállapítottuk, hogy a 270 fő ez ideig nem került a III. Főcsoportfőnökség látókörébe.

A találási pontok körzetében lakó aktív hálózati személyek eligazítására intézkedtünk, de információt nem kaptunk.

Elsődleges ellenőrzéseink során nem került birtokunkba olyan adat, amely indokolttá tenné a fenti fiatalok op. ellenőrzését.

- Szoros operatív ellenőrzés alá vontuk: S. A. [...] és Dr. B. F. [...] alatti lakost. Az ellenőrzés során olyan adat nem került birtokunkba, amely az ügygel őt, vagy családtagjait kapcsolatba hozná. A daktiloszkópiai összehasonlító vizsgálat sem mondta azonosnak ujjlenyomatait a röplapokon találtakkal.

1988. május 22-ig, 2–4 hetenként figyelő-portyaszolgálatot hajtottunk végre osztályunk op. tisztjeivel, de mivel ez idő alatt terjesztés nem történt, így ez adatokat nem szolgáltatott.

Ifjúsági Alosztályunk F-dossziés személyének – T. I. – ellenőrzését kértük szorosabbra vonni az ügygel kapcsolatban. A keletkezett op. adatok alapján megállapítottuk, hogy nevezett a Bajcsy Zsilinszky Társaság ⁶³ tagja, erősen nacionalista beállítottságú személy. Az eddigi ellenőrzési adatok nem mutatnak arra, hogy röpcédula készíttéssel foglalkozna, vagy tanítványait ilyen tevékenységre buzdítaná (nevezett a Teleki Blanka Gimnázium tanára). A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítottuk,

hogy személyisége, családi háttere, kapcsolati köre lényegesen kultúráltabb, mint a „Lila” fn. ügy elkövetői lehetnek. Az ügy keretén belül további ellenőrzése nem indokolt.

1987. december 17-én Budapest, XI., Szakasits Á. út⁶⁴ 71. szám előtt (BM lakóház) talált 1 db röplap terjesztőjének feltalálása érdekében a 69., 71. és 73. számú lakóházakban op. adatgyűjtést végeztünk és alkalmi op. kapcsolatokat foglalkoztattunk. Értékeljük-elemeztük a házban lakó fiatalok politikai beállítottságát, mozgási útvonalt, összhangban a röpcédulák feltalálási helyszíneivel. Az ellenőrzés során nem került a felszínre az elkövető(k) személyére utaló adat.

Fentiekén túl szakvonalunk „Lila” fn. ügy adataival összevetette az elhárítási területünkön tárgyidőszakban felmerült valamennyi egyéb politikai jellegű bűncselekményt és az elkövetők adatait.

Értékelésünk-elemzésünk szerint az egyéb jelzések a „Lila” fn. üggyel összefüggésbe nem hozhatók. (Így például a TRODAT nyomdás röpcédulák és guminyomdás levélfeladók.)

Az ügyben az értékelt időszak alatt szervezett és végrehajtott intézkedéseink és op. rejtett figyelő-szolgálataink során dekonspirációra utaló körülmény nem merült fel.

A Szakasits Á. u. és a Rudas László utcai „utánterjesztett” 3 db röpcédulán kívül⁶⁵ immár 13 hónapja nem történt tömeges terjesztés. Szakvonalunk értékelése, hogy a nem ellenzéki körökhöz tartozó elkövető(k) a belpolitikai életünkben folyamatban lévő változásokkal kapcsolatban jelenleg „várakozó” álláspontra helyezkedett (helyezkedtek), de további röpcédula terjesztésre számítunk.

A két „utánterjesztés” – megítélésünk szerint – arra utal, hogy a fiatal, ideológiailag fejletlen elkövetők jelenleg nincsenek akcióegységben, az utócsselekmény egyikük-másikuk egyéni tevékenysége lehetett.

[...] ⁶⁶

Az utóbbi hónapok során – zömmel a június 16-ai tüntetéssel és a június 27-ei tiltakozó felvonulással kapcsolatban – számos olyan személy került látóköreinkbe, akik röpcédulákat, szórólapokat terjesztettek, illetve ellenséges politikai magatartást tanúsítottak.

Ezen személyek közül „Lila” fn. ügy keretén belül javasoljuk szoros op. ellenőrzés alá vonni:

- P. J. [...]
- J. V. [...]
- N. T. [...] alatti lakost.

Nevezettek 1988. április 22-én a Belvárosi Művelődési Házban „Nagy Magyarországot” ábrázoló pólóban jelentek meg. Mivel a „SKYN-HEAD” [sic!] csoportosulás tagjai, 1988. április 24-én a Kőbánya-Kispest METRO végállomáson a kubai állampolgárok bántalmazásában is részt vettek. P. J. a fenti bűncselekmény miatt jelenleg előzetes letartóztatásban van. Fogdahálózati ellenőrzésének megszervezésére intézkedünk.

- H. I. [...] alatti lakó személyt. Nevezettnél a Moszkva téren történt igazoltatása során 1 db „FELHÍVÁS” kezdetű szórólapot találtak, melynek eredetéről magyarázatot nem adott.

- D. GY. [...] alatti lakost, - a BM ÁB és BÜ nyilvántartásában nem szerepel -, aki 1988. június 21-én a Petőfi Csarnokban a tiltakozó felvonulásra felszólító szórólapokat terjesztett. Elmondása szerint a szórólapokat a „Lenin krt-on találta”.

- R. A. [...] alatti lakost – BM ÁB és BÜ nyilvántartásaiban nem szerepel -, aki 1988. június 17-én a késő esti órákban korábbi munkahelyéről, a Révay Nyomdából nyomtatásra alkalmas műnyomópapírokat kért az ottani dolgozóktól eddig ismeretlen okból.

- A. SZ. G. [...] alatti, és

- P. A. [...] alatti lakosokat, akiket 1988. június 20-án a Felszabadulás téri⁶⁷ METRO aluljárórendszerben „FELHÍVÁS” kezdetű, nyomdatechnikai úton sokszorosított, kézzel írt, irredata jelszavakkal kiegészített, a tiltakozó felvonulásra felhívó szórólapok falra ragasztása közben tettenérték. Állításuk szerint „a röplapokat egy ismeretlen középkorú férfitől kapták továbbterjesztésre a Felszabadulás téri templom előtt”.

- V. J.[...] alatti, K. S. [...] alatti és SZ. A. [...] alatti lakosokat – a BM ÁB és BÜ nyilvántartásaiban nem szerepelnek -, akik feltűnő magatartást tanúsítottak a Batthyány örökmécsesnél 1988. június 16-án, és ezért igazoltatták őket.

- H. A. [...] és H. A. [...] alatti lakosokat – a BM ÁB és BÜ nyilvántartásaiban nem szerepel -, akik 1988. június 23-án a késő esti órákban a IX. ker. Tanács bejárati kapujára felvonulásra felszólító szórólapokat ragasztottak ki.

Értékelésünk szerint a fenti személyek vonatkozásában az elkövetési magatartás sajátosságai, emberi habitus, foglalkozás, életkor, lakóhely, mozgási terület stb. alapján közvetett összefüggések, hasonló figyelemre méltó sajátosságok állapíthatók meg a „Lila” fn. ügy egyes adataival (pl. nyomdai jellegű papírok iránti érdeklődés és azok használata; fürdő előterében történt elhelyezés; újság közé rakott röpcédula terjesztés; szakértői vélemények szerint a készítő középkorú férfi; fiatalok csoportos elkövetése; esetenként nacionalista hangvétele a röplapoknak, stb.)

Kérjük a tervezett op. ellenőrzések végrehajtását engedélyezni, melyekben alapvető feladat-megjelöléseink:

- konspirált lakóhelyi és munkahelyi ellenőrzése;
- „K” ellenőrzés bevezetése;
- 3/a rendszabály bevezetése;
- hálózati személy bevezetése lehetőség szerint;
- BÜ hálózati jelentések nyilvántartóban történő ellenőrzése;
- alkalmi op. kapcsolat, TK és HK szükségszerű létesítése;
- szükség szerinti meghallgatások végrehajtása.

A „Lila” fn. RED meghosszabbításával, a tervezett feladatok végrehajtásával az irányító BM III/III-3/b. szakosztályunk egyetért.

Hi: 1989. január 18.

Somlai Ferenc r. százados
alosztályvezető

Fekete László r. őrnagy
vonalvezető

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 48–55. Gépelt eredeti Somlai Ferenc, Fekete László és Agócs István aláírásával]

23. Jelentés szkinhedekről, 1988. november 24.

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-d. osztály

Szigorúan titkos!
(selejtezésig)

Tárgy: P. J.-ről, J. V.-ről és az
N. testvérekről

Jelentés
Budapest, 1988. november 24.

Tanulmányoztam a „Lila” fn. ügygel való kapcsolatba hozhatóság céljából az 1988. április 22-én „nagy Magyarországot” ábrázoló póló viselése miatt látókörbe került, majd skin-head mozgalomban való részvétel miatt feldolgozásra került P. J., J. V. és N. CS. [...] alatt lakóval kapcsolatban keletkezett Fővárosi Főügyészségen lévő anyagokat.

A skin-head-ekről készült anyagok tanulmányozása során megállapítottam, hogy 24 személynél tartottak házkutatást, ezek között volt P. J., J. V. és N. CS. is.

A házkutatás során guminyomdát, guminyomdával készített röpcédulát, vagy más fajta társadalomellenes röpcédulát vagy propagandaanyagot nem találtak.

A jegyzőkönyvekből megállapítottam, hogy csak olyan füzeteket, írásokat, magnókazettákat és jelvényeket találtak, amik mind a skin-head felfogáshoz és tevékenységhez tartoznak.

[...] ⁶⁸

Értékelés:

A „Lila” fn. ügy során keletkezett 11 db röpcédula szövegének és a skin-head-ek irományainak összehasonlítása során megállapítottam, hogy nincs eszmei azonosság.

A különböző szakvélemények sem a skin-head felfogást és eszmefuttatást jelölték meg, ami közel állhat a „Lila” gondolatvilágához.

Az elkövetés kezdetén – 1985-ben – ezek a fiatalok 14 évesek voltak és a „Lilában” leírtakhoz képest fejletlen gondolatvilágú gyermekek lehetnek.

A házkutatások során guminyomdát, vagy inkriminációt nem találtak egyik skin-head-nél sem.

A feldolgozás során nem került a rendőri szervek birtokába olyan adat, vagy információ, amely nevezetteket kapcsolatba hozhatná a „Lila” fn. üggyel.

A daktiloszkópiai ujjnyom összehasonlítás megállapította, hogy nevezettek nem hozhatók kapcsolatba a „Lila” fn. üggyel.

A fentiek értelmében javaslom személyük kizárását az ügyből.

Füredi József r. hdgy.

L: Fekete Örgy.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 67-69. Gépelt eredeti Füredi József és Fekete László aláírásával]

24. Jelentés a Különlegességi Cukrászda teraszán történetekről, 1988. augusztus 3.

Budapesti rendőr-főkapitányság
III/III-d. alosztály

Szigorúan titkos!

Tárgy: „Lila” fn. RED ügyben

Jelentés

Budapest, 1988. augusztus 3.

Bejelentés útján tudomásunkra jutott, hogy ismeretlen személy „Szabad Magyarok Pártja Dicsősége a Hatalom Magyarországon” szöveggel, Trodat tip. guminyomdával röpcédulákat készített és terjesztett a Népköztársaság útján lévő házakban. Az adatgyűjtés során látóköörünkbe került F. J. [...] alatti lakos, akit a Különlegességi Cukrászda⁶⁹ teraszán láttak, hogy Trodat guminyomdával papírszeletekre lenyomatokat készít.

Annak megállapítása céljából, hogy F. kapcsolatba hozható-e a „Lila” fn. RED célszemélyével, szoros op. ellenőrzés alá vontuk.

Az ellenőrzés során megállapítottuk, hogy F. J. [...] Iparművészeti Főiskola végzettségű, szabad szellemi foglalkozású, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának tagja.

Életvitele szabados, jelenleg mérsékelte az italozást orvosi javaslatra.

Politikai megnyilvánulása és magatartása lojális a rendszerrel szemben.

A BM antidemokratikus és hálózati nyilvántartásaiban nem szerepel.

Lakóhelyi ellenőrzése során megállapítottuk, hogy a BM III/II-4. Osztály egyik hálózati személye szintén a házban lakik és kapcsolatban áll célszeméllyel. F. ellenőrzésére közös intézkedést dolgoztunk ki a fenti osztállyal, melynek kapcsán közvetlen információkat szereztünk F. kapcsolataira, tevékenységére, politikai megnyilvánulásaira. Lehetőség nyílt bizonyító adatok beszerzése céljából a lakásba való behatolásra.

Szóbeli engedély alapján F. lakásán a BM III/II-4. Osztály hálózattartó tisztjével akciót hajtottunk végre, hálózat bevonásával.

Az akció során kevés bútorzatot és rendetlenséget tapasztaltunk.

Pecsetelő- vagy guminyomdát, iskolai vignyettát, továbbá társadalomellenességre utaló írásokat nem találtunk.

Az akció lebonyolítása során dekonspiráció nem történt.

F. J. ellenőrzésére 3/a rendszabályt vezettünk be. A rendszabály alkalmazási ideje alatt társadalomellenes kijelentéseket, vagy arra utaló megjegyzést nem tapasztaltunk, azonban szűkebb baráti körét, munkakapcsolatát megismertük.

A felderített kapcsolatokat ellenőriztük a BM nyilvántartásokban, megállapítottuk, hogy nem szerepelnek.

A BM III/3. Osztályon keresztül ellenőriztük F. levelezését, de op. adatot nem kaptunk a rendszabályon keresztül.

Hálózat útján F. ujjnyomát konspiráltan beszereztük, de az nem volt értékelhető.

Az ujjnyom nélkül is megállapítható volt, hogy nem hozható összefüggésbe a „Lila” fn. ügyel.

Értékelés:

Nevezett ellenőrzése során megállapítottuk, hogy „Lila” fn. ügyel és más ellenséges guminyomdás röpcédulakészítéssel nem hozható kapcsolatba.

A fentiek értelmében ellenőrzését megszüntettük.

Intézkedés:

Javasoljuk az összefoglaló jelentésen kívül a többi anyag megsemmisítését.

Füredi József r. hdgy.

L: Fekete Örgy.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 45–46. Gépelt eredeti Füredi József és Fekete László aláírásával]

25. Jelentés röpcédulák beszolgáltatásáról, 1989. január 2.

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-d. alosztály

Szigorúan titkos!
(selejtezésig)

Tárgy: „Lila” fn. ügyben

JELENTÉS

Budapest, 1989. január 2.

Vezetői utasításra a VI. ker. Rendőrkapitányság hivatalos helyiségében meghallgattuk Rozmán Rita kpa. elvtársnőt, aki elmondta, hogy:

1988. december 29-én 15 óra körül a kapitányság épületében egyedül tartózkodott mivel az állomány elfoglalta új körzetét a Dózsa Gy. úti épületben.

Rozmán elvtársnő a kapitányság-vezető titkársági helyiségében tartózkodott.

15.00 óra előtt pár perccel egy férfi érkezett, aki közölte, hogy miközben lányának akart telefonálni röpcédulákat talált – valamelyik – telefonfülkében, és ezeket „behozta” tartalmuk miatt.

A férfi könnyed hangnemben folytatta, hogy nem akarja terjeszteni a rölapokat...

Rozmán elvtársnő a férfi adatait nem jegyezte fel, pontosabban nem is kérte tőle személyazonosságának igazolását.

A röpcédulákat beszolgáltató férfi személyleírása: 180 cm magas, sportos testalkatú, kopaszodó sötét hajú, sötétkék pufi-dzsekit és sötét szövetnadrágot viselt.

A röpcédulákat kabátzsebéből vette elő és adta át.

Az ismeretlen férfi közölte, hogy sem ideje sem kedve nincs a Dózsa Gy. úti VI-VII. ker.-i Rendőrkapitányságra menni, majd sietve távozott.

Rozmán elvtársnő megjegyzése szerint a férfi intelligens stílusban adta elő mondanivalóját – „nem valószínű, hogy munkás”. Mást az ügyel kapcsolatban elmondani a megkérdezett nem tudott.

Kurta István r. fhdgy.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 82–83. Gépelt eredeti Kurta István aláírásával]

26. Jelentés fantomkép készítéséről, 1989. január 20.

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-d. alosztály

Szigorúan titkos!
(selejtezésig)

JELENTÉS
Budapest, 1989. január 20.

A VI. kerületi Rendőrkapitányságon ismeretlen személy által beszolgáltatott röpcédulák kapcsán Rozmán Rita kpa. elvtársnővel ismételten beszélgetést folytattunk, majd elmondása alapján grafikai portrét készítettünk a röpcédulát beszolgáltató személyről.

A VI. ker. Tanács Szervezési Osztálya révén beszereztük a helyszínen közvetlen közelében lakó tanácstagok és aktivisták névsorát.

A grafikai portrét a VI. ker. Barcsay utcában a névsor figyelembevételével mintegy 30 személynek mutattuk be.

A felkeresett személyek az arcképet, annak figyelmes tanulmányozása ellenére sem tudták azonosítani egyetlen környéken lakó személlyel sem.

A helyszínen bejárása során megállapítottuk, hogy a Barcsay u. és környékén klubhelyiségek nem találhatók, az egyetlen ifjúsági klub a Madách Gimnáziumban működik.

A röpcédulákat beszolgáltató ismeretlen férfi arcképvázlatát bemutattuk a VI. és VII. ker. ideggondozó intézetek vezető orvosainak akik a gondozásuk alatt álló betegek közül egyetlen személlyel sem tudták azonosítani.

A megkérdezett ideggyógyász orvosok egybehangzó véleménye szerint az arckép 40 év körüli debilis, feltehetően alkoholista személyt ábrázol.

Értékelés:

Az adatgyűjtés és a grafika felismerése bemutatása alapján megállapítható, hogy a röpcédulákat beszolgáltató személy azonosítása eredménytelen volt.

Kurta István r. fhdgy.
Varga Pál r. hdgy.
Láttam:
Fekete Örgy.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 86-87. Gépelt eredeti Kurta István, Varga Pál és Fekete László aláírásával]

27. Összefoglaló jelentés, 1989. január 26.

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-d. alosztály

Szigorúan titkos!
(selejtezésig)

Jóváhagyom:
Récsey Róbert
RED
főkapitány-helyettes

Tárgy: „Lila” fn.
ügyben féléves

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS
Budapest, 1989. január 26.

1985. október 31-én „Lila” fedőnéven Rendkívüli Esemény Dossziét nyitottunk ismeretlen tettes(ek) felderítésére, aki(k) 1985. október 26-tól 1987. július 18-ig 10 esetben terjesztett(ek), összesen 3475 db A/5 nagyságú, „rdp” aláírású, gyermek

guminyomdával készített röpcédulákat, zömmel a Nagykörút és a Kiskörút telefonfülkéiben elhelyezve.

A tömeges terjesztések utáni órákban kisebb mennyiségű – 1–10 db – röpcédulák feltalálására, beszolgáltatására is sor került a fő elkövetési területeken kívül eső II., X., XI., XII., XIII., XIV. és XVI. kerületekben is, amely arra utal, hogy vagy utánterjesztés történt, vagy az elkövető(k) lakókönyezete lehet a találati pontok övezete.

A röpcédulák szövege minden alkalommal változott, túlnyomórészt kommunistaellenes tartalommal bírtak.

[...] ⁷⁰

A bevezetett figyelőszolgálatok és adatgyűjtések során olyan adatok kerültek birtokunkba, melyek szerint a terjesztők fiatalok.

Az intézkedési tervek alapján 1988. augusztus 18-ig 27 főt vontunk szoros operatív ellenőrzés alá.

85 fő 10 ujjas, illetve töredék ujjnyomatát hasonlítottuk össze a röpcédulákon talált ujjnyomokkal. Ezen személyeket operatív ellenőrzésük adatai és a daktiloszkópiái összehasonlító vizsgálatok alapján az elkövetésből kizártuk.

Vezetői döntés értelmében a feldolgozó munkát 1988. augusztus hónapban meghosszabbítottuk, mert

- 1988. július 27-én a Bp. VI. Rudas László u. 41. sz. előtt a járdán 2 db röpcédula terjesztése történt;

- számításba vettük, hogy az 1988. május-június-július hónapban történt ellenzéki jellegű tüntetésekre felszólító szórólapokat, röpcédulákat terjesztő és ismertté vált személyek közül többen hasonló jellemzőkkel rendelkeznek, mint „Lila” fn. ügy ismeretlen elkövetői.

A fentiek alapján intézkedési tervet dolgoztunk ki, amely 1988. augusztus hónapban jóváhagyásra került.

Az intézkedési terv feladatainak végrehajtása, eredményessége az alábbiakban állapítható meg:

[...] ⁷¹

Intézkedési tervünk másik feladatköre alapján 13 személyt vontunk ellenőrzés alá annak tisztázására, hogy mint ismertté vált ellenzéki jellegű röpcédula-terjesztők, azonosíthatók-e a „Lila” fn. ügy röpcédula-terjesztőivel.

A személyek operatív ellenőrzésére külön-külön feladattervet dolgoztunk ki, melyeket többnyire végre tudtunk hajtani, végső célként tűzve ki a személyek ujjnyomainak beszerzését és a „Lila” fn. ügyben rögzített ujjnyomokkal való összehasonlítását.

Ily módon operatív ellenőrzésünk adatai és beszerzett ujjnyomai alapján a 13 fő közül kizártuk az elkövetésből.

[...] ⁷²

Összességében a 3 éves feldolgozó munka során készült 6 intézkedési terv alapján eddig 40 főt vontunk szoros ellenőrzés alá, illetve 96 fő ujjnyomát szereztük be, de az ismeretlen elkövető(ket) felderíteni, azonosítani nem tudtuk.

A feldolgozó munka további meghosszabbítását javasoljuk részint a fentebb jelentett ellenőrző feladataink befejezése, részint az 1989. december 29-én történt újabb röpcédulaterjesztés miatt.

[...] ⁷³

A 3 éves feldolgozó munka tapasztalataival összevetve az újonnan kialakult operatív helyzetet, az ismeretlen tettes(ek) felderítésére az alábbi feladatok végrehajtását tervezzük:

1. Javaslatot teszünk újabb nyomozás elrendelésére a BRFK III/1. Önálló Alosztály felé. (A legutolsó 1987. június 23-án lett elrendelve.)

2. Folyamatban van a grafikai portré alapján, bűnügyi legenda alkalmazásával a Barcsay utcai házak végigjárása az ismeretlen beszolgáltató azonosítása céljából.

3. Az újonnan terjesztett röpcédulákat a BM III/V. Csoportfőnökség szakértői csoportjaival véleményeztetjük a felderítést segítő esetleges további támpontok beszerzése céljából.

4. A BRFK III/III-A Alosztály segítségével ellenőrizni fogjuk, hogy a Barcsay u. 5. szám alatti Madách Gimnáziumban tartanak-e gyermek guminyomdát; 1988. december 29-én délután 15.00 óráig bezárólag tartottak-e valamilyen foglalkozást; az oktatási intézmény nevelői karából, tanulóiból elkövetőként számításba vehető-e valaki.

5. A BRFK III/III-B. Alosztály segítségével ellenőrizni fogjuk, hogy a VII. kerület Almássy téri Szabadidő Központban tartanak-e gyermek guminyomdát; 1988. december 29-én délután 15.00 óráig bezárólag tartottak-e valamilyen foglalkozást.

Megítélésünk szerint az ott működő „Interdiszciplináris Tudományos Diákkör”⁷⁴ és annak vezetője, Maurer György [...] eszmevilága rokonítható a guminyomdás röpcédulák gondolatvilágával. Maurer szoros ellenőrzésének megszervezését kérjük a társalosztálytól.

Megjegyzés: A Barcsay utca övezetében felmérésünk szerint más vállalati, ifjúsági klub és együttes nem működik, illetve helyiséget nem tart fenn.

6. Ellenőrizni fogjuk, hogy az Akácfa u. 15. szám alatti BKV Központi Épületben működtetnek-e vállalati klubot, annak milyen a személyi összetétele; e vonatkozásban a hírszerző lehetőségeket felmérjük, illetve szükség szerint kialakítjuk. Ezirányban segítséget kérünk a BRFK III/II-1. Osztálytól.

7. A BRFK III/II-2. Osztály jogellenesen külföldre távozottak és hazatértek nyilvántartásában szereplő személyek közül azok adatait megkérjük, akik 1987. július 17-e utáni hetekben disszidáltak, 1988. december hónapban hazatértek és életkoruk, lakcímük, emberi, politikai arculatuk alapján számításba vehetők mint elkövetők.

8. Beszereztük az Országos BV nyilvántartásból a 16-17 hónap börtönbüntetést kitöltő budapesti és Pest megyei lakcímmel rendelkező személyek adatait. A 24 fő adatait pontosítjuk, elemezzük; az EGPR rendszeren túl tisztázzuk, hogy a daktiloszkópiai nyilvántartásban szerepelnek-e. Nyilvántartásban szereplő személyek ujjnyomait saját magunk fogjuk ellenőrizni, illetve a nyilvántartásból esetlegesen hiányzó személyek ujjnyomait bünyügyi fedéssel folyamatosan beszerezzük.

9. Ismételtlen ellenőrizzük az 1986. év folyamán már ellenőrzött, de ujjnyomai alapján nem kontrollált, a korábbi években, évtizedekben guminyomdás röpcédulázást elkövetett személyeket. (Az akkori 9 fő személy közül 12 személy meghalt, 1 személy disszidált.)

10. Tekintettel arra, hogy 1986. március 15-én Sz. M. önkéntes rendőr [...] alatti lakos levelesszekerényében, és 1986. március 17-én K. L. vállalati osztályvezető, [...] alatti lakos levelesszekerényében elhelyezett egy-egy db. röpcédula valószínűleg célzatos elkövetés volt, a Nagyvázsöny u. övezetében behatárolt 25 fő fiatal férfit és a Harmat u. [...] sz. alatti – az elkövetés időpontjában ott lakó, behatárolandó – fiatal férfiakat bünyügyi legenda alkalmazásával folyamatosan be fogjuk idézni, ujjnyomaitat konspiráltan beszerezzük.

Ugyancsak idézni szándékozunk:

S. G. [...] alatti lakost, aki azzal gyanúsítható, hogy 1986. március 15-én délelőtt a Múzeum kertben az abban az évben lezárt „Unió” fn. ügy ellenzéki tartalmú gépírással röpcéduláit terjesztette. Mivel ugyanaznap este hasonló személyleírású fiatal nőt is láttak a Rákóczi úton a „Lila” fn. ügy röpcéduláit terjeszteni, teljesen nem zárható ki a két elkövetés személyi azonossága.

A tervezett és folyamatban lévő feladatok ütemes és maradéktalan végrehajtása továbbra is a vonal teljes személyi állományának összmunkáját igényli.

Határidő: 1989. július 18.

Somlai Ferenc r. százados
alosztályvezető

Fekete László r. őrnagy
vonalevezető

Egyetértek:
Cirkos Tibor r. alezredes
osztályvezető

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 91–100. Gépelt eredeti Somlai Ferenc, Fekete László, Cirkos Tibor, Varga Pál, Kurta István és Récsey Róbert aláírásával.]

28. Jelentés, 1989. február 22.

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-d. alosztály

Szigorúan titkos!
(selejtezésig)

Tárgy: „Lila” fn. ügyben

JELENTÉS Budapest, 1989. február 22.

A feladattervben foglaltaknak megfelelően lakóhelyi, munkahelyi operatív ellenőrzésüket követően bűnügyi fedéssel konspiráltan beszereztük K. S., V. J. és SZ. A. budapesti lakosok ujjnyomatát, akik az 1988. június 16-ai tüntetéssel kapcsolatos rendőri jelentés útján kerültek látókörünkbe.

Nevezettek a beszerezett ujjnyomok alapján kizárhatók a „Lila” fn. ügy röpcédulaterjesztői sorából.

Megjegyzés: V. J. [...] alatti lakos a konspirált kikérdezés során elmondta, hogy 1980-tól kezdve vesz részt az ellenzék munkájában. Először a Szabad Kezdeményezések Hálózatának tagja volt, majd a FIDESZ megalakulása óta ennek az ifjúsági szervezetnek a tagja. Elmondta, hogy rendszeresen részt vesz az alternatív szervezetek által rendezett megmozdulásokban.

Először 1986-ban került a rendőri szervek látókörébe, amikor a Lánchídon a március 15-i tüntetőket a rendőrség szétoszlatta. Jelenleg a FIDESZ-en kívül az SZDSZ-nek is tagja. Kérdésemre elmondta, hogy az idei március 15-ei ünnepségen is részt fog venni.

A FIDESZ szándéka a TV „elfoglalásával” kapcsolatban az, hogy „jelképesen, kézrátétellel foglalják el a TV-t, mint Petőfiék 1848-ban a nyomdát.”

Javaslat:

Tekintettel arra, hogy V. J. személye a munkahelye és a FIDESZ tagsága miatt a BRFK III/III-A. Alosztály elhárítási területéhez tartozik, a jelentés egy példányát a társalosztály részére átadjuk.

Mihály Tibor fhdgy.
Láttam: Fekete László örgy.

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 107. Gépelt eredeti Mihály Tibor és Fekete László aláírásával]

29. Összefoglaló jelentés, 1989. július 25.

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
III/III-D. ALOSZTÁLY

SZIGORÚAN TITKOS!

Jóváhagyom:
Dr. Stefán Géza r. ezredes
Főkapitány-helyettes

Tárgy: „Lila” fn RED ügyben

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS Budapest, 1989. július 25.

1985. október 25-étől 1989. március 12-éig ismeretlen tettesek a főváros II., III., V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XII., XIII., XIV., XVI. kerületei területén – zömmel a

Nagykörút és a Kiskörút telefonfülkéiben – 12 alkalommal, közel 4. 000 db A/5-ös nagyságú papírlapokra, gyermek guminyomdával nyomott, emelkedő sorszámozású, „ellenzék”, majd „rdp” aláírású, kommunistaellenes röpcédulákat terjesztettek

A röpcédulák tartalmát az ismeretlen tettesek a bel- és külpolitika eseményeivel, az ellenzéki aktuális követelésekkel összhangban állították össze; népi, nemzeti, valláserkölcsi retorikával fogalmazva, uszítva a szocialista rendszer, az MSZMP, a „párt és szakszervezeti büro” ellen.

Vezetői megítélés szerint a röpcédula terjesztés az utóbbi évtizedek legnagyobb sorozata volt, mind a terjesztett inkriminációk mennyisége, mind a helyszínek számát illetően.

Az ügyben négy esetben történt nyomozás elrendelése, majd megszüntetése.

A felderítés feladatainak meghatározására nyolc intézkedési tervet készítettünk.

Az operatív feldolgozó munkát a rendkívüli esemény vonal teljes személyi állománya, egyes időszakokban a BRFK ÁB Szerv más területeinek beosztottaival megerősítve végezte.

A feldolgozó munka menetében – ismételt alkalmakkor – közvetett vagy közvetlen segítséget kértünk a BM III/II., III/III., III/IV, III/V. Csoportfőnökség valamennyi osztályától, hét megyei állambiztonsági szervtől, a BRFK I-XXII. Kerületi Rendőrkapitányságoktól és a BRFK II/I-1, 2, 3, 5, 6 Osztályoktól célirányos információs igényeink kielégítésére, illetve egyes operatív szakterületektől hálózati személyeik eligazítását kérve.

A szűrő-kutató munka érdekében közvetlen, folyamatos kapcsolatban álltunk a BM III/3. és III/4. Osztállyal.

A frekvenciát terjesztési övezetekben 13 rejtett figyelőhely létesítésével és felhasználásával, 53 alkalommal hajtottunk végre az esti-éjszakai órákban figyelmet és operatív portyát. E feladatokat zömmel saját erőből (BRFK ÁB Szerv személyi állománya, ÁB önkéntes rendőrök bevonásával is), valamint jelentősebb időszakokban a BM III/2. és a BRFK II/I-6. Osztály külső figyelőivel együttesen végeztük. Egy-egy esetben 30–60 munkatárs bevonására került sor.

A három és fél éves feldolgozó munka során tárgyi-technikai vonatkozásban beszereztük:

- írás, nyelvész, pszichológiai, vegyész, nyomda- és papíripari szakvéleményeket;
- négy alkalommal személyleírások alapján mozaikképet készítettünk;
- tíz elkövetés alkalmával helyszíni szagnyomokat konzerváltunk, számos esetben személykiválasztásra fel is használtuk;
- a röpcédulákról ujjnyomokat és ujjnyom-töredékeket rögzítettünk, daktiloszkópiailag nyilvántartásban prioráltuk, majd elhelyeztük azokat.

Személyi vonatkozásban:

- 127 fő szoros operatív ellenőrzését hajtottuk végre, illetve szerveztük meg, ebből 120 személyt (köztük az igazoltatottakat is) nyílt, vagy konspirált úton beszerzett ujjnyomai alapján, a többi személyt egyéb ellenőrzött adatok alapján zártuk ki;
- 16 esetben hajtottunk végre titkos kutatást munkahelyen és lakáson;
- 46 esetben hajtottunk végre konspirált meghallgatást, melyek során konspiráltan ujjnyomokat beszereztük az érintettektől
- 3/a rendszabályt alkalmaztunk 5 esetben;
- „K” ellenőrzést vezettünk be 15 esetben;
- az ügy során 31 állampolgári bejelentés történt, amelyeket kivizsgáltunk, de érdemleges adatok nem kerültek felszínre.

A társszervekkel történt együttműködés során az ÁB szervektől 16, a bűnügyi szervektől 4 olyan információt kaptunk, amelyek a röpcédula terjesztéssel összefüggésben részinformációkat tartalmaztak, de a további ellenőrzés során egyik esetben sem került felszínre az elkövetők kitérére utaló adat, konkrét körülmény.

A feldolgozás időszaka alatt felmerült valamennyi guminyomdás jelzést a „Lila” fn. ügygel összefüggésben vizsgáltuk ki és dolgoztuk fel, de nem találtunk kapcsolatot közöttük.

A terjesztések alkalmával 9 esetben jutottunk olyan adatok birtokába, amelyek fiatal elkövetőkre utalnak. A 16–25 év közötti fiúk és lányok röpke pillanat alatt hajtották

végre a röpcédulák elhelyezését a telefonfülkékben, majd a késő esti sétálói forgatagban elvegyültek, cselekményük dokumentálása nem járt sikerrel.

Dekonspirációra utaló adatok a feldolgozó munka során nem jutottak a birtokunkba. Valószínűsíthető azonban, hogy a felderítő munka a kíváncsnál nagyobb körben vált ismertté, pld. nyílt rendőri állomány és kapcsolataik révén.

Noha a fő cél – az ismeretlen röpcédulakészítők-, terjesztők felderítése – nem járt eredménnyel, az ellenőrző-felderítő munka menetében számos esetben jutottunk különböző személyekkel kapcsolatos operatív vagy nyílt felhasználhatóságú információk birtokába, amelyeket az illetékes szakterületeknek további feldolgozás céljából eljuttattunk.

19 személy adatait a Helyi Kémelhárító Adattárban elhelyeztük, akik részéről a továbbiakban állam, illetve alkotmányellenes cselekmények elkövetése várható.

[...] ⁷⁵

Tekintettel arra, hogy az ügyben folytatott széleskörű feldolgozó munka az elkövetők felderítését nem eredményezte és ez a további operatív munkától sem várható, valamint figyelembe véve, hogy a hazánkban zajló társadalmi, politikai változások következtében a cselekmény társadalmi veszélyessége csekély fokú, javasoljuk a feldolgozó munka megszüntetését és az ügydosszié irattárba helyezését.

A fentiekkel a központi szakosztály egyetért.

Kérjük az összefoglaló jelentés jóváhagyását, és az ügydosszié irattárba helyezését engedélyezni.

Javaslom:

Somlai Ferenc r. őrnagy
alosztályvezető

Fekete László r. őrnagy
vonalvezető

Egyetértek:

Cirkos Tibor
osztályvezető-helyettes

[ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 130–133. Gépelt eredeti Somlai Ferenc, Fekete László, Cirkos Tibor és Stefán Géza aláírásával]

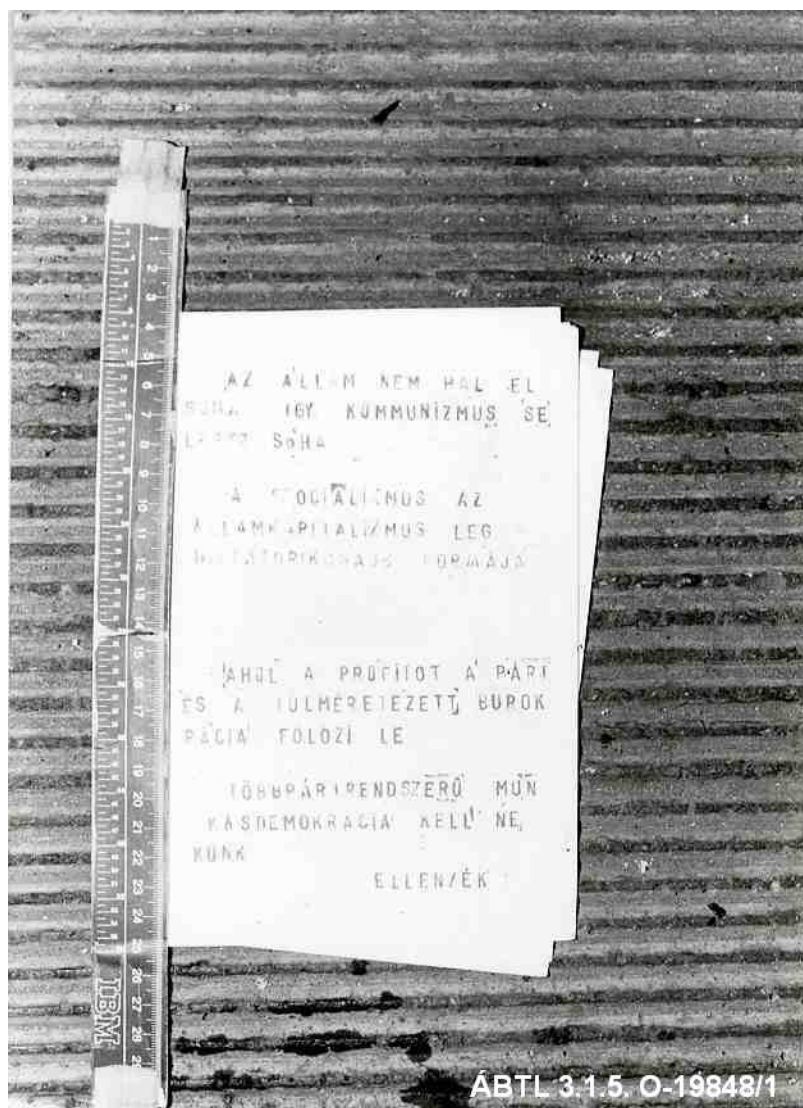
Képek

1. A tett helyszíne: telefonfülke a Lenin körúton, 1986. november 1.

ÁBTL 3.1.5. O-19848/1

2. Ugyanez közelebbről, 1986. november 1.

4. Néhány rölap

KOMMUNIZMUS NEM LESSZ
VILÁGFORRADALOM SEM
A SZOCIALIZMUS LÉTE TE

HAT ÉRTELMETLEN FÖNNÁL
LÁSA AZ OROSZ BÍRODAL
MI ÉRDEKNEK ES A CSAT

LÓS REZSIMEK NÉPELNYOMÓ.
SZÖVETSEGENEK KÖSZÖNHETI
AZ OROSZOKNAK HAZA KELL

MENNI BÉKÉVEL VAGY ERŐ
SZAKKAL FŐLÖSLEGEK ITT
SZERVEZKEDJ

rdp 14

TÚL SOK MINÁLUNK A
HAZATÉRŐ DE MARCIUS
15. A SZABADSÁG ÜNNE

PE NEM AZ Ő ÜNNE
PÜK SZERVEZKEDJ

rdp

14

ÁBTL 3.1.5. O-19848/1

O-19848/1

298/41

TÉNY HOGY EZ A RENDSZER
NEM VIRAGOZTATTA FEL
ORSZÁGUNKAT ÉS NEM IS

FOGJA EGY CSOMÓ NAPLOPÓ
NAK KÖNNYŰ ÉLETE VAN
A NÉPET MEG AGYON HAJ
SZOLJA

IPARUNKAT VISSZAFEJLESZ
TETTÉK HÁTTÉRIPARRÁ
REZSIMEK BEVÁLT MÓDSZERE

HATALMUK FENTARTÁSÁÉRT
LEZÜLLESZTIK A NÉPET ERRE
LEGJOBB ESZKÖZ A MŰVÉSZET

rdp 11

ÁBTL 3.1.5. O-19848/1

- ¹ ÁBTL 4.1. A-2026. Az ellenséges röpcédulaterjesztés, falraírás és zászlótépés megelőzésének és felderítésének tapasztalatai, a vezető feladatai a megelőzés és felderítés érdekében. Szakdolgozat. Készítette: Sóty Tibor r. őrgy. 1986. BM III/III-3-b. alosztály.
- ² IRM Archív Irattár Parancsgyűjtemény. 0018/1965. 04. 12. BM parancs.
- ³ ÁBTL 3.1.9. V-144760 és V-144760/a. Lásd még Révész Béla: *Szerkesztőség a Gát utcában. Nemzeti Híradó 1957–1958.* Budapest, Ráday Könyvesház, 2006.
- ⁴ ÁBTL 3.1.5. O-10256 „Emlékezz” és ÁBTL 3.1.9. V-144827 és V-144827/1 Kuklis Iván és társai. Lásd erről Kenedi János: *Kis Állambiztonsági Olvasókönyv. Október 23. – március 15. – június 16. a Kádár-korszakban.* Magvető Kiadó, Budapest, 1996. 139–248.
- ⁵ Az említett szakdolgozat adatai szerint 1980 és 1984 között 598 esetben 7000 db röpcédula jutott az állambiztonsági szervek birtokába, míg 1985 őszéig több, mint az előző négy évben összesen. Ld. ÁBTL 4.1. A-2026. 11.
- ⁶ Mindezt az alább bemutatott nyomozás is alátámasztja: 1988 tavaszától-nyaratól kezdve jelennek meg olyan röpcédulák, mint pl. a „Ki a szakszervezetből”, a „Tüntess a rendszer ellen”, vagy a nagy tüntetésekre (Bős-Nagymaros, Erdély) hívó rölapok, amelyek esetében szintén vizsgáldtak az állambiztonsági szervek – többek között kapcsolatot keresve a „Lila” fedőnevű üggyel. Lásd pl. ÁBTL 3.1.5. O-19848/3 20–21.
- ⁷ Határozat, 1985. október 31. ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 8.
- ⁸ Lásd a 29. számú dokumentumot.
- ⁹ Lásd a 29. számú dokumentumot.
- ¹⁰ 1978 óta 80.000 darabot hoztak forgalomba 93 Ft-os egységáron a TRIÁL-on keresztül. ÁBTL 3.1.5. O-19848/1 33. Jelentés, 1985. november 5.
- ¹¹ Lásd a 29. számú dokumentumot.
- ¹² Lásd a 3. lábjegyzetet.
- ¹³ A dokumentum elején felsorolják, hogy mikor, hol, milyen röpcédulákat találtak.
- ¹⁴ A BM III/III-4. Osztály kulturális területen, a BM III/III-2. Osztály az ifjúság körében (egyetemek, főiskolák, klubok stb.) „háritott el”.
- ¹⁵ A BM III/4. osztály foglalkozott a telefon- és lakáslehallgatások során szerzett anyagok feldolgozásával, az így szerzett adatok társszervekhez juttatásával, a különböző osztályok kérése alapján telefon- és lakáslehallgatási vonalak figyelésével.
- ¹⁶ A BM III/3. (az ún. „K” Ellenőrzési) Osztály a postai küldeményeket ellenőrizte.
- ¹⁷ A BM III/III-3. Osztály foglalkozott a figyelő-dossziés személyek, volt politikai foglyok, röpcédulázók, falfirkálók ellenőrzésével.
- ¹⁸ Vö. *Európai Kulturális Fórum és ellenfórum Budapest, 1985.* Vál. és bev. Müller Rolf. Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, 2005.
- ¹⁹ Ugyanilyen adatgyűjtést végeztek más, a telefonfülkék közelében álló házak esetében is. ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 32–33., 35–36., 39–42.
- ²⁰ Népgazdasági és Társadalmi tulajdon Védelmi Alosztály.
- ²¹ Ezt megelőzően 1986. március 15-én több helyen találtak röpcédulákat. Egy állampolgári bejelentés szerint a Moszkva téren tizenéves fiatalok 8-10 fős csoportja szórta szét azokat. ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 63. Ugyanilyen tartalmú röpcédulákat terjesztettek 1986. július 18-án is Budapest belső kerületeiben. ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 101–102.
- ²² „Az állam nem hal el soha, így kommunizmus se lesz soha” kezdetű röpcéduláról van szó, ahol a lesz szót dupla sz-szel írták.
- ²³ A röpcédulákat a már ismert különféle vizsgálatokra – daktiloszkópia, ESDA (írásbenyomódás-vizsgálat) stb. – küldték el.
- ²⁴ A szintén új rendet, új hatalmat követelő felirat azonban Kitartás, Hungarista Mozgalom aláírással zárul, nyílaskereszttel kiegészítve. ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 51–52.
- ²⁵ Nemzetközi gazdasági kapcsolatokkal és államtitok-védelemmel foglalkozó osztály.
- ²⁶ A „Lila” fn. ügy rölapjait más bizalmas nyomozások során begyűjtött rölapokkal is összehasonlították.
- ²⁷ Turucz István r. főhadnagy 1986-ban a BRFK III/III-d. alosztályán főoperatív tiszt beosztásban dolgozott. 1986 szeptemberében fegyelmi fenytésként alacsonyabb beosztásba helyezték, majd 1987-ben saját kérelmére elbocsátották. Lásd ÁBTL 2.8.1. 301/2432/1985. 09. 04. BRFK Áb. Hely.; 301/3453/1986. 09. 12. BRFK vez. és 301/2431/1987. 07. 27. BRFK vez. parancsok.
- ²⁸ Az 1986. szeptember 9-i keltezésű, a megtett intézkedésekről szóló összefoglaló jelentés szerint az első két röpcédulaterjesztés alkalmával rögzített szagnyomok megegyeztek a belső ellenzék által terjesztett röpcédulákon rögzített szagnyomokkal. Ellenőrizték a budapesti nyomdaipari vállalatokat, valamint két újságárust is, mert egy alkalommal egy röpcédula az Esti Hírlapba csomagolva került valakihez. Az ellenőrzés során az egyik újságárus munkahelyén átkutatták szobáját, valamint jártak lakóhelyén is, felírták és ellenőrizték a család és a szomszédok adatait és részletesen leírták a lakásba való konspiratív bejutás érdekében annak elhelyezkedését, alaprajzát, az ajtó zárját, s hogy mikor tartózkodnak otthon a szomszédok. De hasonlóan jártak el a többi operatív ellenőrzés alá vont embernél is. ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 131–137. és O-19848/1. 130–132.
- ²⁹ Az ügynök hosszú oldalakon keresztül sorolja, hogy mi lehet jellemző, illetve nem jellemző a terjesztőre. Például jellemző az „elkövetőre” a tudatosság, határozottság, a keménység, becsületesség, a bátorság, az ösztönösség, a

sértettség, a vallásosság, a demagógia, sőt, nem kizárt szerinte, hogy (politikai ügy miatt) már börtönviselt, többször kórházi kezelés alatt állt, esetleg autista emberről van szó. Ezzel szembeállítja az ügynök a harmonikus, szeretetteljes, elégedett, félénk, óvatos, depressziós, szegénylős tulajdonságokat.

³⁰ A 4-es jelzésű röpcédula többek között ezt tartalmazza: „El kell fordulnunk Európától és a marxizmustól, új eszme kell, a marxizmus a bürokrácia.”

³¹ „Vitéz” fn. ügynök jelentéseit lásd ÁBTL 3.1.2. M-39112, M-39112/1–8. Emellett két másik ügynök is adott formai-tartalmi elemzést a röpcédulákról. Az egyik szerint a röpcédulák szerzőjéhez a magyar '56 és a lengyel szolidaritás állnak közel, aki nem kívánja a nyugati minta másolását, és aki burkoltan antiszemita. Szerinte a röpiratok megfogalmazója részt vehetett valamiféle filozófiai képzésen, és ateista éppúgy lehet, mint vallásos; megfogalmazásai pedig fiatalosak, de akár lehet már 40 éves is. Ld. ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 204–206. A másik, „Kovács Jenő” fn. tmb. jelentésében kitér a röpcédulák formai jellemzőire is, nevezetesen, hogy a készítője mérnök vagy esztergályos nem lehet - hacsak nem trehány az illető -, mert nagyon durván vannak a cédulák elvágva, a tartalmukat tekintve pedig szerinte egyszerű zagyaságok, amelyekkel a szerzőjük a nyugati hírközlő szervek, valamint Tirana és ázsiai munkáspártok révén találkozott. Ld. ÁBTL 3.1.5. O-19848/1. 268–272.

³² A két görkorsolyás mellet három másik embert állítottak elő akkor, akiktől, noha náluk semmit nem találtak, ujj- és szagnyomot vettek. Az újabb röpcédulázás miatt ismét figyelő- és portyaszolgálatot szerveztek, sőt ekkor már nemcsak „portyáztak”, hanem figyelőpontokat is létesítettek. A célnak éppen megfelelt a Bánki Donát Műszaki Főiskola MSZMP-irodája, de később ilyen pont volt az Új Tükör [Művész] Moziban, a Zrínyi Moziban, a Hírlapkiadó Vállalat irodájában és egy pékségben is. Lásd erről pl. a 9., 10. sz. dokumentumot.

³³ Később, 1988 nyarán egy újonnan készített fantomképhez való hasonlatosság elegendő volt ahhoz, hogy valakit szoros operatív ellenőrzés (adatgyűjtés a munkahelyen és lakóhelyén, „K”-ellenőrzés, ujjnyom-ellenőrzés stb.) alá vonjanak. ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 59–60. Feladatterv, 1988. augusztus 29.

³⁴ Ma: Erzsébet körút.

³⁵ A 3/R rendszabály rejtett fotó, optika illetve televízió, videó felszerelését jelentette.

³⁶ A dokumentum elején ismertetik, hogy az adott időpontig hol, mikor és mely telefonfülkékben találtak többször röpcédulákat.

³⁷ A későbbiekben használták is.

³⁸ A már korábban is alkalmazott „rejtett álló-figyelő szolgálatra” két-két fő operatív tisztet vezényeltek négy telefonfülke ellenőrzésére, tettenérés esetére „rejtett készenléti” és „otthonülő készenléti” szolgálatot is szerveztek. A valóban minden hétvégén megtartott ellenőrzések dacára június 19-én újra röpcédulákat helyeztek el néhány nagykörúti telefonfülkében.

³⁹ Az 1987. június 19-i röpcédulázásról szóló összefoglaló jelentés szerint, ahogy a figyelőhelyekről leadták a jelzést, hogy röpcédulázás történt, beindult a gépezet: nemcsak a figyelők, de az önkéntes rendőrök és a BRFK Akciócsoportja is megkezdte az üldözést. A figyelők személyleírása alapján igazoltatták a fehér dzsekit viselő férfiakat, nyomozókutyákat alkalmaztak. Rögtön értesítették Fekete László vonalvezetőt és Agócs István osztályvezetőt, akik azon nyomban szolgálati helyükre vonultak. ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 50–54.

⁴⁰ A Nagykörút más telefonfülkéiben is találtak begyűjtendő röpcédulákat.

⁴¹ Ma: Erzsébet tér.

⁴² Az állambiztonsági szervek a szemtanúk segítségével azonosították az illetőt, aki természetesen szoros ellenőrzés alá vontak. F. J. „K”-ellenőrzése során kiderült, hogy ötször operálták gerincproblémái miatt, emiatt a furcsa mozgás.

⁴³ A dosszié nincs a Történeti Levéltár birtokában.

⁴⁴ A budapesti röpcédulázások ideje alatt a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola igazgatójának valaki szintén guminyomdás levelet küldött. Emiatt ellenőrizték a főiskola hallgatóit, valamint az előző években magyar-történelem szakra fel nem vettek felvételi anyagát írásszakértővel vizsgáltatták meg. Ennek keretében történt az alábbi akció is. A Somogyi Könyvtárban dolgozott ugyanis a 40. lábjegyzetben szereplő F. J. is. A leplezett kutatás – amelyet a III/V-1-a. alosztály műszaki tisztje „Szöcske operatív fotókészülékkel és íróasztal, szekrény és lakat kinyitására is alkalmas kulcskészlettel hajtott végre – nem járt semmilyen eredménnyel. ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 166.

⁴⁵ Lippai Jánosné 1980. december 1-én a Somogyi Könyvtár fiókhálózati osztályvezetője és szb-titkár volt.

⁴⁶ Egy másik kérést is megfogalmaztak: egy telefonszerelő 1987. július 5-én röpcédulákat talált egy V. kerületi telefonfülkében. Róla kérnek konspiráltan beszerezendő információkat, amelyet azonban – lehetőség hiányában elutasított a III/II-7. Osztály vezetője.

⁴⁷ Lásd az előző lábjegyzetet.

⁴⁸ A dokumentum az alközpont, a lekérdező központ és személy kódja, a lekérdezés céljának kódjával végződik. Ugyanezt több kerületben is megtették. ÁBTL 3.1.5. O-19848/2. 262–266. és 284.

⁴⁹ Néhányan – jellemzően BM-dolgozók – találtak a postaládájukban egy-egy röpcédulát.

⁵⁰ Itt a már ismert mozzanatok bemutatása következik: mikor, hol látták a röpcédulák terjesztőit.

⁵¹ 18 ún. „találási pontot” soroltak fel.

⁵² Az 1988. január 18-án született összefoglaló jelentés szerint a „találási pontok” szűkebb övezetében 419 fő 16–25 év közötti fiatal lakott. ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 14.

⁵³ A Központi Lakcímnnyilvántartó Hivatalból 1988 januárjáig összesen 437 fiatal anyagát szerezték be és priorálták le őket. ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 9.

⁵⁴ Itt arról van szó, hogy a III/III-1–6. osztályoknak, valamint a III/II-1–4. és 8. osztályoknak milyen feladataik vannak az ügyben.

⁵⁵ Az előzetes felmérés alapján 17 intézményt, gimnáziumokat és kollégiumokat vettek az ellenőrzendőkhöz körébe.

⁵⁶ Kilenc ellenőrzendő klub szerepel a felsorolásban.

⁵⁷ Az ELTE tanfolyamaira jelentkező, illetve azokon részt vevő 900 főből 9 olyat választottak ki, akik a "találási pontok" közelében laktak. ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 14.

⁵⁸ Kilenc olyan 1986. március 15-én igazoltatott fiatalt találtak, akik szintén a meghatározott pontok környékén laktak. ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 14.

⁵⁹ Összesen 21 szórakozóhelyet soroltak az elsődlegesen ellenőrzendőkhöz körébe: a Ma-cherie-től a Mackó Büfén át a Vendiáig és a Petőfi Csarnokig, külön-külön megjelölve, hogy hol van gépzene illetve diszkó.

⁶⁰ A fiatalok ellenőrzésekor az elsődleges szempontok között szerepelt, hogy az adott „találási pont” közelében lakó fiatal esetleg egy másik találási pont közelében tanul/dolgozik-e, vagy vannak-e ott baráti, rokoni kapcsolatai. A megadott pontok övezetében ellenőrizték a hálózati személyeket is: 69 fő kizárt, 6 fő aktív hálózati személyt találtak. ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 6–16. De ellenőrizték pl. egy budapesti nővér- és munkásszálló 370 lakóját is. Uo. 17. A lehetséges elkövetők kiválasztása után őket operatív ellenőrzés alá vonták („K”-ellenőrzést vezettek be, konspirált úton beszerzett ujjnyomaikat összehasonlító vizsgálatnak vetették alá), de semmiféle eredményre nem jutottak. ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 28–34.

⁶¹ A dokumentum elején ismét összefoglalták az eddigi röpcédulázások kapcsán megtett intézkedéseket.

⁶² Helyi Kémelhárító Adattár

⁶³ helyesen: Bajcsy-Zsilinszky Baráti Társaság.

⁶⁴ Ma: Etele út.

⁶⁵ 1987. július 27-én egy állampolgár szolgáltatott be a néhány darab ott talált röpcédulát. ÁBTL 3.1.5. O-19848/3. 47.

⁶⁶ A felderítő munka további irányai között szerepelt egy vendéglő látogatóinak ellenőrzése, valamint egy „K”-ellenőrzés során az állambiztonsági szervek birtokába került szocialistaellenesnek minősített levél kapcsán a címzett ellenőrzése.

⁶⁷ Ma: Ferenciek tere.

⁶⁸ A fent említett három szkinhed életkörülményeit írják le.

⁶⁹ Ma: Lukács Cukrászda.

⁷⁰ Felsorolják, hogy milyen nyelvész-, írás- stb. szakértői vizsgálatokat hajtottak végre a röpcédulákon, amelyek nem vezettek eredményre.

⁷¹ Az éppen aktuálisan „látókörbe került” emberek operatív ellenőrzéséről és a lehetséges elkövetők sorából való kizárásukról van szó.

⁷² Az állambiztonsági szervek hét olyan embert találtak az ellenőrzésük során, akiket ugyan a „Lila” fedőnevű ügy kapcsán kizártak a lehetséges tettesek köréből, de egyéb, bűncselekményekre utaló adatokat szereztek róluk.

⁷³ Egy VII. kerületi Akácfa utcai és Barcsay utcai telefonfülkében találtak – 17 hónap elteltével ismét – újabb szövegű röpcédulákat.

⁷⁴ Az Interdiszciplináris Tudományos Diákkört 1981-ben alapították tíz egyetem és főiskola hallgatói, tanárai és más szakemberek. Működéséről lásd: Maurer György: Átkelés a harmadik part felé. *Mozgó Világ*, 1993/12. és <http://bocs.hu/3part/lev-lap-tort.htm>

⁷⁵ Az 1989. január 26-ai összefoglaló jelentés és intézkedési terv alapján végrehajtott – már ismertetett – feladatokról van szó.